

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI**

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
DERSİNE İLİŞKİN DEĞERLERİNİN İNCELENMESİ
(TOKAT İLİ ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

ÇAĞATAY FİKRİ VURAL

**AMASYA
Haziran-2019**

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI**

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
DERSİNE İLİŞKİN DEĞERLERİNİN İNCELENMESİ
(TOKAT İLİ ÖRNEĞİ)**

**Hazırlayan
Çağatay Fikri VURAL**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Şule KIRBAŞ**

AMASYA-2019

ETİK BEYAN

Tezimin içerdığı yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ederek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 17 / 06 / 2019

Çağatay Fikri VURAL

TEZ ONAY SAYFASI

Çağatay Fikri Vural tarafından hazırlanan Orta Okul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Değerlerinin İncelenmesi (Tokat İli Örneği) başlıklı bu çalışma 17.06.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Şule KIRBAŞ

Üye : Prof. Dr. Recep KÜRKÇÜ

Üye : Doç. Dr. Yavuz Selim AĞAOĞLU

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. .../.../2019

Prof. Dr.

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN DEĞERLERİNİN İNCELENMESİ (TOKAT İLİ ÖRNEĞİ)

Çağatay Fikri VURAL
Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Haziran/2019
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Şule KIRBAŞ

Araştırma, ortaokullarda eğitim-öğretim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerlerini bazı değişkenlere göre incelemek amacı ile yapılmıştır.

Araştırmanın yöntemi, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırma grubunu 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 16 merkez ortaokulda öğrenim gören (her okuldan 100 öğrenci olmak kaydıyla) 795 kız ve 805 erkek öğrenci olmak üzere toplam 1600 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada veri analizi olarak; demografik değişkenler frekans ve yüzde cinsinden değerlendirilmiştir. Alt boyutların normallik varsayımları Kolmogorov-Smirnov testi vasıtasıyla incelenmiştir. Alt boyutların düzey sayısı 2 olan kategorik değişkenlerin analizinde Mann-Whitney testi, düzey sayısı 2'den fazla olan değişkenler için Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak 0,05 seçilmiştir.

Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin Spor Kültürü değeri ortalama puanlarının $X=13.4625$, Sağlıklı Yaşam ve Beslenme değeri ortalama puanlarının $X=9.2056$, Dayanışma değeri ortalama puanlarının $X=7.9425$, Saygı değeri ortalama puanlarının $X=12.8294$, Milli Kültür ve Beraberlik değeri ortalama puanlarının $X=22.2819$, Farkındalık değeri ortalama puanlarının $X=32.4688$ olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine, sınıflarına, okul türüne, okul takımlarında oynama durumuna, spor kulüplerinde oynama durumuna, spor yapma-yapmama durumlarına, babalarının ve annelerinin eğitim düzeyleri ile aile gelir düzeylerine göre değer puanları arasında farklar vardır.

Araştırmada, ortaokullarda eğitim-öğretim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değer puanları yüksek çıkmıştır. Kız öğrencilerin genellikle değer puanları erkek öğrencilerden daha yüksek çıkmıştır. Genellikle, sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin değer puanları düşmektedir. Genellikle, okulun gelir seviyesi arttıkça değer puanları da artmaktadır. Okul takımlarında oynayan öğrencilerin okul takımlarında oynamayan öğrencilere göre değer puanları daha yüksek çıkmıştır. Spor kulüplerinde oynayan

öğrencilerin spor kulüplerinde oynamayan öğrencilere göre değer puanları daha yüksektir. Spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre değer puanları daha yüksektir. Genellikle, öğrencilerin babalarının ve annelerinin eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin de değer puanları artış göstermiştir. Öğrencilerin ailelerinin geliri arttıkça değer puanlarının da arttığı tespit edilmiştir. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin değerlerin kazanılmasındaki rolü çok önemli ve etkindir.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul, Öğrenci, Eğitim, Değer, Beden Eğitimi ve Spor Dersi, Değerler Eğitimi



ABSTRACT

EXAMINATION OF THE VALUES OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS LESSON (SAMPLE OF TOKAT)

Çağatay Fikri VURAL
Amasya University, Institute of Health Sciences
Department of Physical Education and Sports, M.A., June/2019
Supervisor: Asst. Prof. Dr. Şule KIRBAŞ

The aim of this study is to examine the values of Physical Education and Sports Lesson of secondary school students according to some variables.

The research method is descriptive study model. The research group consists of 1600 students (795 girls and 805 boys) attending 16 central secondary schools (each 100 students) from Tokat Provincial Directorate of National Education in 2018-2019 Academic Year. In the study, Physical Education and Sports Lesson Value Scale was used as the data collection tool. Demographic variables were analyzed in terms of frequency and percentage. The normality assumptions of the sub-dimensions were examined with the Kolmogorov-Smirnov test. The Mann-Whitney test was used for the analysis of categorical variables with subscale level 2, and the Kruskal-Wallis test was used for the variables with more than 2 levels. A significance level of 0.05 was chosen.

In the study, the average score of the sports culture value of the middle school students was found as $X= 13.4625$, the average score of healthy life and nutrition value was found as $X= 9.2056$, the average score of the solidarity value was found as $X= 7.9425$, the average score of respect value was found as $X= 12.8294$, the average score of national culture and togetherness was found as $X= 22.2819$, the average score of awareness value was found as $X= 32.4688$. There are differences between the scores of students according to their gender, class, type of school, the status of playing in school teams, the status of playing in sports clubs, the status of engaging in sports or not, the level of education of their parents and their family income.

In the study, the value score of Physical Education and Sports Lesson of high school students are high. Female students generally have higher scores than male students. Generally, as the grade level increases, the students' value scores decrease. Generally, as the income level of the school increases, the value points increase. Students who play in school teams have higher scores than students who do not play in school teams. Students who play in sports clubs have higher scores than those who do

not play in sports clubs. The value scores of the students engaged in sports are higher than the students who do not do sports. Generally, as the level of education of the students' parents increases, the value scores of the students increase. It has been founded that the value scores of the students increase as their families' income increases. The role of Physical Education and Sport Lesson in gaining values is very important and effective.

Keywords: Secondary School, Student, Education, Value, Physical Education and Sports, Values Education



ÖN SÖZ

Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalında yapmış olduğum yüksek lisans sürecinde vizyonu ile ufkumu genişleten ve bilgi, beceri, tecrübesi ile beni yönlendiren ve cesaretlendiren değerli danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Şule KIRBAŞ'a, üzerimde emeği olan değerli hocalarıma, çalışmamın İngilizce özetinde desteğini esirgemeyen arkadaşım Sevgili Volkan DUMAN'a, yüksek lisans tezi çalışmamda anketi uygulamam için izin veren meslektaşım Sevgili Mehmet Akif YÜCEKAYA ve Doç. Dr. Mehmet GÜLLÜ'ye, çalışmamın istatistik bölümünde yardımcı olan Arş. Gör. Hasan Hüseyin GÜL'e, anket çalışmamın uygulanmasında emeği geçen değerli beden eğitimi ve spor öğretmenleri arkadaşlarıma, bugünlere gelmemde desteklerini hiçbir zaman benden esirgemeyen, maddi ve manevi yanımda olan kıymetli aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Çağatay Fikri VURAL

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	i
TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	xi
SİMGELER DİZİNİ.....	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Niteliği.....	1
1.2. Araştırmanın Konusu.....	2
1.3. Araştırmanın Kapsamı.....	3
1.4. Araştırmanın Yöntemi.....	3
1.5. Araştırmanın Amacı.....	3
1.6. Araştırmanın Önemi.....	3
1.7. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.8. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Eğitim.....	5
2.1.1. Formal Eğitim.....	5
2.1.2. İnfomal Eğitim.....	6
2.2. Okul.....	6
2.3. Öğrenci.....	7
2.4. Beden Eğitimi.....	7
2.5. Spor.....	8
2.6. Beden Eğitimi ve Spor Dersi.....	9
2.7. Değer.....	10
2.8. Değerler Eğitimi.....	11
2.9. Değerlerin Özellikleri.....	13
2.10. Değerlerin İşlevleri.....	13

2.11. Değerlerin Kaynakları.....	14
2.12. Değerlerin Sınıflaması.....	15
2.13. Milli Eğitim Programlarında Yer Alan Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Değerler.....	19
2.14. İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Ortaokullarda Yer alan Beden Eğitimi ve Spor Dersi ile Spor ve Fiziki Etkinlikler Dersi Kazanımları.....	20
2.15. Beden Eğitimi ve Sporda Değer.....	20
2.16. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi.....	21
2.17. Beden Eğitimi ve Sporun Yararları.....	23
2.17.1. Beden Eğitimi ve Sporun Fiziksel Gelişime Yararları.....	23
2.17.2. Beden Eğitimi ve Sporun Psikomotor Gelişime Yararları.....	23
2.17.3. Beden Eğitimi ve Sporun Zihinsel Gelişime Yararları.....	24
2.17.4. Beden Eğitimi ve Sporun Sosyal Gelişime Yararları.....	24
2.18. Olimpik Değer.....	25
2.19. Fair-Play (Adil Oyun).....	26
III. BÖLÜM	
3. YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırmanın Modeli.....	27
3.2. Araştırmanın Evreni.....	27
3.3. Araştırmanın Örneklemi.....	27
3.4. Veri Toplama Araçları.....	28
3.5. Ölçeğin Değerlendirilmesi.....	28
3.6. Veri Analizleri.....	29
3.7. Araştırmanın Etik Boyutu.....	30
IV. BÖLÜM	
4. BULGULAR.....	31
V. BÖLÜM	
5. TARTIŞMA.....	52
VI. BÖLÜM	
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	59
6.1. Sonuçlar.....	59
6.2. Öneriler.....	60
KAYNAKÇA.....	61
EKLER.....	66
Ek 1. Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Yazısı.....	67
Ek 2. Anket İzin Yazısı.....	69

Ek 3. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeği.....	70
ÖZGEÇMİŞ.....	71



TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Nelson'un Değerler Sınıflaması.....	15
Tablo 2. Kahle'nin Değerler Sınıflaması.....	16
Tablo 3. Schwartz'ın Değerler Sınıflaması.....	17
Tablo 4. Spranger'ın Değerler Sınıflaması.....	18
Tablo 5. Çavdarıcı'nın Değerler Sınıflaması.....	18
Tablo 6. Rokeach'ın Değerler Sınıflaması.....	19
Tablo 7. 5.-8. Sınıflar İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında Bulunan Değerler.....	19
Tablo 8. 9.-12. Sınıflar İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında Bulunan Değerler.....	19
Tablo 9. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğrenme Alanları ve Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Dağılımları.....	20
Tablo 10. Spor ve Fiziki Etkinlikler Dersi Öğrenme Alanları Kazanım Dağılımları.....	20
Tablo 11. Tokat ili Merkez İlçesindeki Ortaokulların Derslik, Şube ve Öğrenci Sayıları.....	27
Tablo 12. Araştırma Örnekleminde Bulunan Öğrencilerin Nitelikleri.....	27
Tablo 13. Ölçeğin Değerlendirilme Tablosu.....	29
Tablo 14. Toplam ve Alt Boyutların Verileri.....	29
Tablo 15. Ölçeğin Alt Boyutlarına Ait Normallik Sınaması.....	30
Tablo 16. Demografik Verilerin Frekans ve Yüzdeleri.....	31
Tablo 17. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Cinsiyetlerine Göre İncelenmesi.....	32
Tablo 18. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Sınıflarına Göre İncelenmesi.....	34
Tablo 19. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Okul Türüne Göre İncelenmesi.....	36
Tablo 20. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Okul Takımında Oynama Durumlarına Göre İncelenmesi.....	38
Tablo 21. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Spor Kulübünde Oynama Durumlarına Göre İncelenmesi.....	39
Tablo 22. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Spor Yapma Durumlarına Göre İncelenmesi.....	41

Tablo 23.	Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi.....	43
Tablo 24.	Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi.....	46
Tablo 25.	Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Ailelerinin Gelir Düzeyine Göre İncelenmesi.....	49
Tablo 26.	Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Alt Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	51



SİMGELER DİZİNİ

N	: Kişi Sayısı
X	: Aritmetik Ortalama
SS.	: Standart Sapma
p	: Anlamlılık Düzeyi



KISALTMALAR DİZİNİ

Min.	: Minimum
Max.	: Maksimum
Ort.	: Ortalama
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMOK	: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TFAR	: Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
YY	: Yüzyıl
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
ASAGEM	: Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın niteliği, konusu, kapsamı, yöntemi, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Niteliği

Değer, kelime manası olarak “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” veya “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” şeklinde tanımlanır (Türk Dil Kurumu=TDK, 2006).

İnsan değerlere sahip şekilde doğmaz, değerler sonradan kazanılır. Yani değerler, öğrenilen ve öğretilen olgulardır. Değerlerin farklı toplumlarda farklı boyutlar kazanması ve farklı şekillerde yorumlanması da değerlerin sonradan öğrenilen olgular olduğunun ispatıdır. İnsanlar hangi durumlarda ne şekilde davranması gerektiğini, hayatını devam ettirdiği toplumun şahıslarından ve kültüründen öğrenir. Öyleyse değerler, ilk önce bir eğitim olayıdır. Bu eğitim, yalnızca okullarda verilen derslerden oluşmaz. Başka bir ifade ile bütün toplumu bir okul ve her bireyi de bu okulun hem öğreticisi hem de öğrencisi yapan bir olgudur. Çocuklara okulda öğrendikleri temel dersleri öğretmek ne kadar önemliyse değerleri öğretmek de sağlıklı bir toplum oluşturmak için o kadar önemlidir. Öğretimin sadece zihinsel öğrenmelerle sınırlı kalmayıp, öğrencilerin duygu, tutum vb. davranışların hepsinin geliştirilmesi çok önemlidir. Yani eğitimin bütünselliğini tamamlayan unsurlardan biri de değerler eğitimidir (Aydın, 2010: 16-18).

Eğitimin başlangıç noktası olsun, kısa ve uzun vadeli amaçlarının temeli olsun her ikisinin odak noktasında da insan bulunmaktadır. Bu manada eğitimin bir bölümü olarak beden eğitimi ve spor, toplumsal sağlık, dirlik ve sulh için genel olarak kişinin bütünlüğüne ve karakterine yararı olacak tarzda değerlendirilmelidir. Her kişinin tatmin olması gereken sosyal ihtiyaçları arasında sevilme, herhangi bir guruba ait olmak, tanınma ve değer görmek gibi ihtiyaçları vardır. İnsanın bu gereksinimleri giderildiğinde, kişinin topluma olan uyumu daha rahat olacaktır. Spor, eğitim sistemi içerisinde gerekli değeri görüyor ise, kişiye bu gereksinimlerini tatmin etme durumunu sağlamış olur. Sosyal tatmini hisseden kişi, toplumsal ükölere sahip çıkan ve toplumsal gelişmeye fayda sağlamaya hazır durumda demektir (Erdemli, 2008).

Değerler Eğitiminin içeriği; toplumsal hayatın temeli meydana getiren ulusal, sosyal, manevi ve kültürel değerlerden olan yardımlaşma, dayanışma, tahammül, konukseverlik, vatanseverlik, sevgi, saygı, iyilik, çalışkanlık, temizlik, doğruluk ve dürüstlük, hassas olma, eşit davranma ve paylaşmak vb. değerlerle ilişkili olarak öğrenci liyakatlerinin artırılması ve bu özelliklerin davranışlara dönüşmesinin sağlanmasıdır. İnsanın içinde bulunan ve spor ile meydana getirdiği bu değerler hayatına yansır ve böylece hayatının farklı alanlarında da etkisini gösterir. Bu manada spor, değerler eğitimi için çok önemlidir (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012: 76-77). Bu özellikler, kişiye önce kendini, sonra diğer kişileri tanıyabilme fırsatını sağlayarak derin yaşantılar ile kazanılabilir. Bu olayın en güzel örneklerinden biri spordur. Spor sayesinde kişi, adil olmayı ve kurallara uyararak yarışmayı, kendi yeteneklerini keşfetmeyi, diğer kişilerin yeteneklerini tanımayı, kazandığı durumlarda tevazu sahibi olmayı, yenilmeyi kabullenerek başka kişileri takdir etmeyi, yardımsever olmayı, doğaya saygılı olmayı, zamanı doğru kullanmayı ve emeğini en güzel şekilde değerlendirmeyi öğrenir (Öztürk, 1998).

Spor eğitimi, sadece vücudun terbiyesi, spor branşlarının öğretimi veya her türlü hareket eğitiminin aşamalarını öğretmek değil, kişinin genel eğitimi için önemli bir eylemdir. Eğitim bütünlüğü içerisinde kişilerin ve toplumların ihtiyaçları sadece o toplumun kültürünün gelecek nesillere ulaştırılması noktasında düşünüldüğünde ciddi noksanlıklar meydana gelebilir. Önemli olan, kişinin gelişimi ve hayati mutluluk kapsamında genel olarak istikrarın sağlanmasıdır (Demirhan, 2005).

Spor kültürünün oluşturulması ve iyileştirilmesi için haftalık bir veya iki saatlik beden eğitimi ve spor derslerinden ayrı olarak daha değişik uygulamalara ve daha çok zamana ihtiyaç duyulmaktadır. Daha önemlisi oyunların ve spor aktivitelerinin eğitim aracı olarak düşünülmesi ve yapılabilmesi için emek harcanması önemlidir. Öğrencinin sporcu kişiliğini “erdemlilik ve mükemmellik vasıfları ile” kültür olarak özümsemesi ailesi başta olmak üzere çevresindekilerin ve özellikle okulların ciddi desteği ile mümkündür. Öğrencinin yaşamındaki kişiler sporcu olmayı bir erdem, bir değer simgesi şeklinde gördüğü sürece öğrenci de bunu bir değer simgesi olarak görecektir ve özümseyecektir. Çocuğun yakınındaki kişiler bu tarz bir kültürün içinde olduğu zaman; spor, eğitimin en önemli araçlarından biri olarak yerini alacaktır (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi=TMOK, 2004).

1.2. Araştırmanın Konusu

Beden eğitimi ve spor dersine yönelik değerlerin incelenmesidir.

1.3. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamını Tokat ili Merkez ilçesinde eğitim ve öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır.

1.4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın nicel boyutunda "Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeği" kullanılmış ve var olan durum betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır.

1.5. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, ortaokullarda eğitim-öğretim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değerlerini bazı değişkenlere göre incelemek amacı ile yapılmıştır. Bu amaca ulaşmak için;

- Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değerleri nelerdir ve nasıldır?
 - Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değerleri arasında cinsiyetlerine göre, sınıflarına göre, okul türlerine göre, okul spor takımı oyuncusu olmasına veya olmamasına göre, bir spor kulübünün oyuncusu olmasına veya olmamasına göre, babalarının ve annelerinin öğrenim durumlarına göre, ailelerinin aylık gelirlerine göre farklılık var mıdır?
- sorularına yanıt aranmıştır.

1.6. Araştırmanın Önemi

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri her kademedeki okullarda öğrenciler ile en rahat iletişim sağlayabilecek öğretmenlerdir. Derslerde aynı kıyafetleri giymeleri, beraber spor yapmaları, birlikte hareket ederek oyun oynamaları, idmanlar ve maçlar sebebiyle okul dışında da beraber olmaları, gezi ve yolculuklarda bulunmaları, beraber yemeleri ve içmeleri, coşku, neşe, mutluluk, dert, kaygı, stres gibi duyguları beraber yaşamaları, kısacası birlikte çok daha fazla zaman geçirmeleri sebebi ile öğrencilerle daha samimi olmakta ve öğrencilerin rahatlıkla güvenini kazanmaktadırlar. Öğrenciler için rol model olabilecek öğretmenlerin başında geldiğinden değerler eğitimi konusunda en etkin olabilecek öğretmenlerdendir. Sonuçta, beden eğitimi ve spor yöntemi ile değerler eğitiminin; kalıcı, güçlü, rahat, neşeli ve sürdürülebilir bir yöntem olduğu fakat bunların farkında olan, bunları özümseyerek uygulayacak cesareti bulan öğretmenler ile öğretmenleri destekleyecek yöneticilere ve yönetimlere ihtiyaç vardır (Öztürk Kuter, 2012: 92).

Öğrenmede disiplinler arası bir yöntemin özümsemesi, öğrencilerin farklı konulardaki durumların gerçek yaşamla nasıl bir benzerlik gösterdiğini görmeleri açısından önemli olduğu için öğrenme konusunda disiplinler arası bir yöntem uygulandığında spor eğitimi heyecan verici fırsatlar oluşturabilir (Harrison, Blakemore and Buck, 2001). Böylece değerler eğitiminde beden eğitimi ve spor dersi yöntemi ile disiplinler arası yaklaşım çok daha etkili ve kalıcı olarak sağlanabilir.

Beden eğitimi ve spor dersi açısından değerler eğitimi çalışmaları maalesef ülkemizde sınırlıdır. Bu nedenle bu araştırma, beden eğitimi ve spor öğretmenleri, antrenörler, spor bilimciler, spor yöneticileri ve öğretmen, antrenör, spor yöneticisi yetiştiren akademisyenler için beden eğitimi ve spora yönelik değerlerin araştırılıp ortaya çıkarılması ve bir farkındalık oluşması yönünden önem arz etmektedir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile antrenörler için derslerde veya antrenmanlarda öğrencilere hangi değerleri kazandırabileceği ve bu değerleri öğrencinin daha etkin nasıl kullanabileceği açısından yardımcı olabilir. Aynı şekilde akademisyenler için de lisans eğitim programlarında kullanılabilir. Ayrıca spor bilimcilerin eğitim programlarında hangi değerler daha etkili ve kalıcı bir şekilde verilebileceği, farklı tür değerlerin nasıl kazanılabileceği ve programda başka hangi değerlerin yer alabileceği açısından önem taşımaktadır.

1.7. Araştırmanın Varsayımları

Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan “Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeği” ortaokullarda eğitim-öğretim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değerlerini yeterli seviyede ölçmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin çalışmada kullanılan ölçeğe samimi ve doğru cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.8. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, Tokat ili Merkez ilçesinde 2018-2019 eğitim ve öğretim yılında ortaokullarda eğitim ve öğrenim gören öğrencilerin verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırma konusu ile ilgili kavramların tanımları yapılarak açıklayıcı bilgiler verilmiştir.

2.1. Eğitim

Eğitimin modern anlamı, insanların hal ve hareketlerinde belirli amaçlara yönelik farklılık oluşmasını sağlayarak yetiştirme sürecidir. Tyler, eğitimi "bireylerin davranış biçimlerini değiştirme süreci" şeklinde tanımını yapmış ve eğitimin bu tanımı günümüzde de yaygın bir şekilde kabul görmüştür. Bu süreçten geçen insanın kişiliği değişir. Bu değişim, eğitim sürecinde kazanılan bilgi, yetenek, algı, tutum ve değerler ile gerçekleşmektedir. Bu devirde okullar bu sürecinin en önemli bölümünü oluşturmakla birlikte eğitim sadece okullarda yapılan bir süreç değildir. Okuldan farklı alan ve zamanlarda da kişilere bir mesleği tanıtmak ve öğretmek, kişilerin yaşama uyumlarını daha rahat şekilde sağlamak için açılmış eğitim kurumları bulunmaktadır. Bu kurumların dışında eğitim; ilk önce ailede, daha sonra da kişilerin çalıştıkları yerlerde, askerde, camilerde ve kısacası insanların buldukları farklı camialar içinde de yer alır. Eğitim formal ve informal olmak üzere ikiye ayrılır (Fidan, 2012: 2-4).

2.1.1. Formal Eğitim

Önceden yapılan bir program dâhilinde belirli amaçlara yönelik, planlı bir şekilde yapılan ve öğretim yoluyla gerçekleşen eğitime formal eğitim denir. Eğitim süreci öğretmen veya eğitmen tarafından hazırlanır ve planlı bir şekilde yürütülür. Sürecin içerisinde belli dönemlerde ve sürecin sonunda değerlendirme yapılır. Formal eğitimin en güzel örneği okullarda yapılan eğitimidir. Okul dışında da sanayi, tarım ve hizmet sektörlerinde bireylere bir mesleği öğretmek, bireylerin mesleklerde ilerlemesini sağlamak ve yenilikleri öğrenmesi amacıyla yapılan öğretim uygulamaları, halk eğitim merkezlerinde yapılan etkinlikler, ordularda yapılan asker yetiştirme eğitimleri de formal eğitime örnektir. Okul dışında yapılan formal eğitim süreçlerinin okullarda yapılan formal eğitim süreçlerinden farkı, sürecin daha kısa olması, eğitimleri alan kişilerin yaşlarına göre sınıflandırılmaması ve ihtiyaç doğdukça planlanarak belirli konularla sınırlandırma olmamasıdır. İkisi de süreç olarak benzer özellikleri barındırır. Okul dışı formal eğitim, okullarda verilen formal eğitimi tamamlamak ve kişileri hayatı boyunca eğitmek amacı ile

hareket eder. Formal eğitim, örgün ve yaygın eğitim olarak ikiye ayrılmıştır (Fidan, 2012: 4-5).

- *Örgün Eğitim*

Örgün eğitim, Taymaz'a (1978) göre belirli yaş gruplarındaki kişilere, Millî Eğitimin amaçlarına yönelik planlanmış eğitim programlarıyla okullarda düzenli olarak yürütülen eğitimidir. Okul öncesi, ilk, orta ve yükseköğretimden olmak üzere 4 guruptan oluşmuştur. Bu sisteminde genel, mesleki ve teknik eğitim programları yürütülür (Fidan, 2012: 5).

- *Yaygın Eğitim*

Yaygın eğitim, Taymaz'a (1978) göre örgün eğitim programlarına dâhil olmamış veya örgün eğitim programlarının herhangi bir kademesinden ayrılmış olan bireylere ilgi ve gereksinim doğrultusunda yürütülen eğitimidir. Halk eğitim merkezlerinde yapılan etkinlikler, resmi kurumlar, özel kuruluşlar, sanat okulları ve iş yerlerinde yapılan hizmet içi eğitim etkinlikleri yaygın eğitimi oluşturmaktadır (Fidan, 2012: 5).

2.1.2. İnfomal Eğitim

Hayat içerisinde kendiliğinden ortaya çıkan, herhangi bir amacı olmadan plansız ve gelişigüzel bir şekilde süreç içerisinde meydana gelen eğitimidir. İnsanlar karşı karşıya geldiği durumlardan ve içerisinde bulunduğu toplumdaki farkında olmasa da yeni şeyler öğrenir. Çocuklar akranlarıyla oynarken, gençler arkadaş guruplarıyla iletişim halinde olurken sevgiyi, saygıyı, yardımı, birlikteliği, dayanışmayı, kurallara özen göstermeyi, toplumun değerlerini kabullenmeyi öğrenirler ve sosyalleşirler. Bu tarz öğrenmeler ailede, sokakta, iş yerinde, televizyon önünde, okulda, kısaca yaşam içerisinde gözlem ve taklit yoluyla kendiliğinden meydana gelir. İnfomal eğitim sürecinde kişiler, istenmeyen ve zararlı alışkanlıkları da edinebilirler. Örneğin sigara içmek, kopya çekmek gibi (Fidan, 2012: 5).

2.2. Okul

Toplumları geleceğe hazırlayan ve hayatlarına toplu bir şekilde devam etmelerini sağlayan, eğitimin yüz yüze şekilde direk olarak yürütüldüğü, öğrencilerin eğitim ve öğrenim gördüğü, süreç içerisindeki etkinliklerin somut olarak yapıldığı yerlere okul denir. Bu nedenle toplumların gelişmesi ve hayatlarına beraber devam edebilmeleri için okulların ekonomik ve teknolojik olarak devamlı gelişmesi ve güçlenmesi gerekmektedir (Lezotte, 1992).

Okul kelimesi, Fransızca "école" kelimesinden dilimize geçmiştir. "Her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yerlere okul denir" (TDK, 2006).

2.3. Öğrenci

“Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse, okul çocuğu, talebe” veya “özel ders alan kimse” olarak tanımlanır (TDK, 2006).

2.4. Beden Eğitimi

Antik çağın önemli düşünürlerinden Platon’a göre “beden eğitimi; zihinsel eğitim ve bedensel yetilerini en güzel ve uyumlu bir biçimde bağlayan ve onları en ölçülü şekilde ruhun hizmetine sokan, tam eğitilmiş ve uyum sağlamış insandır.” Bu tanım, bugün dahi etkinliğini ve geçerliğini korumaktadır.

İnsanları bedenlen, ruhen, fikren olgunlaştıran ve geliştiren, en az yoğunluğa rağmen en çok fayda veren, spor, oyun ve jimnastik faaliyetleri ile vücudun bedensel etkinlikler aracılığı ile eğitimidir. Beden eğitimi, vücudun yapı ve fonksiyonlarının geliştirilebilmesi, eklem ve kasların güçlenmesini sağlayarak dengeli bir biçimde gelişmesini, boş zamanları değerlendirerek fiziksel gücünü en uygun şekilde kullanmayı öğreten hareketler sistemine denir. Beden eğitimi, kişinin kendisine ve yaşadığı topluma faydalı biri olarak yetişmesini ve hayatına devam etmesini sağlayan en önemli alanlardan biridir (Açak, 2005).

Milli eğitimin temel amaçlarına uygun şekilde bireyin bedensel, ruhsal ve zihinsel gelişimini sağlamak amacıyla yapılan eğitime beden eğitimi denir. Bireyin, toplumun oluşturduğu kuralla uygun bir şekilde hayatına devam etmesi, yardımsever olması, insan haklarına önem vermesi, saygılı ve dürüst olması bedensel, ruhsal ve zihinsel yapı ile alakalı sağlıklı olmasıyla ilişkilidir. Beden eğitimi, bireyin sosyalleşmesi ve karakterini bulup doğru bir şekilde ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Kısaca beden eğitimi, kişinin bedensel, ruhsal ve zihinsel sağlığını korumak ve geliştirmek amacıyla, beden becerilerini artırmak, gerekli olduğunda çevresel faktörlere ve toplumsal özelliklere göre farklılaşan, değişebilir kurallara dayalı oyun, jimnastik ve spora yönelik etkinlikleri içinde barındıran geniş tabanlı bir faaliyettir (Aracı, 2001).

“Cismen ve fikren en az yorgunluğa karşılık insana en çok fayda sağlayan ruhi ve mihaniki faaliyetlere beden eğitimi denir” (Tarcan, 1932:143).

Fiziksel aktiviteler yoluyla bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal olarak sağlıklı kişilerin gelişmesini amaçlayan ve genel eğitimin bir bölümü oluşturan alana beden eğitimi denir (Bucher, 1983).

“Vücudu güçlendirmek ve sağlığı korumak amacıyla araçlı veya araçsız yapılan hareketlere beden eğitimi denir” (TDK, 2006).

2.5. Spor

Bedeni ve zihni geliştirmek amacı ile bireysel veya takım olarak yapılan, belirlenmiş bir dizi kurallara göre yapılan yarışmalar veya haz amacı güden sosyal etkinliklere spor denir (TDK, 2006; Filiz, 2010). Diğer yandan parklarda oynanan basketbol, futbol, voleybol gibi aktiviteler de günlük yaşamımıza spor olarak yansımaktadır (Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi=TFAR, 2014). Sporu, beden eğitiminden ayıran en önemli faktör belirli kurallara göre yapılması ve rekabet içerisinde haz duygusunu barındırmasıdır.

Spor, insanın sadece bedenini değil, bütünlüğünü eğitmek için gerekli bir araç ve eylemdir. Farklı bir şekilde ifade etmek gerekirse sporun; kendine güveni sağlama, sorumluluk alma, yaratıcı olma, performans gösterme, oyun oynama, sağlık ve zindelik ile toplumsal özellikleri geliştirme amacıyla yapıldığı söylenebilir (Grssing, 1991).

Spor, kronolojik olarak insanların toplumlar hâlinde yaşamaya başlamaları ile ortaya çıkan ve savaşların beden gücüne dayandığı çağlarda adeta savaşa bir hazırlık dönemini oluşturmaktaydı. Tarih perspektiften bakıldığı zaman spor; mücadele ve rekabet içerisinde savaşçı gleri geliştiren, düzenli ve kolektif bir oyun türüdür (Erkal, 1978).

Spor, sosyal bir vaka olarak çağımızın en güncel ve bilinen etkinlik alanı olmuştur. lkeler için bir kalkınma aracı olarak görülmesiyle birlikte artık bir bilim dalı, gelişmişlik göstergesidir. Eğitimi, kendine bağlı kurumları, araç-gereçleri ve kendi ekonomisi ile tam olarak sektör hâline gelen bir alandır. M.. doğuda; Hun, Göktürk ve in medeniyetleri ile batıda; Yunan, Roma ve Pers medeniyetlerinde savaşlara hazırlık olarak farklı araç-gereç ve aletlerle yapılan sporun yerini, çağımızda toplu ve topsuz olarak yapılan ferdi ve takım sporları almıştır (Yazıcı, 2014: 396).

Spor faaliyetleri genel niteliği ile artık savaşlara hazırlık dönemi yerine, ulusların iletişim halinde olarak kültürel imknlarını genişleten, uluslararası krizleri hafifleten, milletleri birbirlerine yaklaştıran bir karakter olmuştur. Fakat günümüzde dahi büyük bir sosyal bilimci gurup, uluslararası politikada siyasi etkinliklerini güçlendirmek için sporu bir propaganda aracı olarak görebilmektedir (Fişek, 1983).

Sporun çağımızdaki anlamıyla formal şekilde ifa edilmesi ve eğitim-ğretim kurumlarında yer alması insanların teşkilatlanmasıyla oluşmuştur. Spor, tarihsel zaman içerisinde kültürlenme ve eğitim ilişkisi yönünden ele alındığında, Olimpik sporların M.S. 395 yılında yasaklanmasından sonra, 15. yy.' da Avrupa'da sosyal olarak orta sınıfta bulunan kişilerin abalalarıyla hareketlendiği ifade edilebilir. Rönesans ve reform hareketleri ile sporun yeniden etkili şekilde gündeme gelmesi sağlanmıştır. Spor daha sonra İtalya'dan Avrupa'ya yayılarak laikleştirilmiştir. Yeni ağ'dan önce ilk olarak İtalya'da, daha sonra Almanya, Fransa ve Avrupa'nın önde gelen ülkelerinde eğitim kurumlarında

yerini almıştır. Yeni, farklı araç-gereç ve aletler kullanılmaya başlanmıştır. Okullarda özellikle ulusal bilincin ne manaya geldiğini bilen, başarılı ve bilinçli kişiler yetiştirmek amacı ile çok fazla destek görmüştür (Knapp and Leonhard, 1968).

Spor; hem yerel hem ulusal hem de uluslararası ekonominin büyümesinde ve gelişmesinde önemli bir yere sahiptir ve bu alanlara ciddi katkılar sağlayabilir. Olimpiyatlar gibi devasa organizasyonlar, futbol, basketbol ve voleybol gibi popüler olmuş takım sporlarında haftalık olarak yapılan maçlar iş alanı sağlamakla birlikte, doğrudan ve dolaylı yoldan başka ekonomik iş alanlarını da etkilemektedir (Çetin, 2011).

Spor, devletler ve başka spor yönetim kurumları sayesinde geleceğe yönelik yatırımların planlandığı ve bu planların uygulanabilirliğinin yapıldığı bir endüstri kolu olabilir. Stratejik olarak vizyon, gelişim planları, doğru ve iyi mali yöntemler ile sporda ilerleme kaydedilebilir (Karaca, 2011).

Çağımızda spor, modern olarak artık kendi başına bir sektör haline gelmiş ve kalkınmanın en önemli unsurlarından biri olmuştur. Ülkelerin gelişmesi ve ilerlemesi için eğitim kurumları, ekonomik faktörler, tarım stratejileri, ulaşım olanakları, turizm faaliyetleri ne ise spor da odur. Hatta gelişmekte olan ülkelerin ileri seviyedeki ülkelere yetişebilmelerinde en önemli unsurlardan biri de spordur. Sporun, ülkelerin kalkınma noktasında; spor eğitimi, spor yönetimi, spor turizmi, spor kulüpleri, spor mimarisi, spor teknolojisi, spor yayını ve sporcu ihracatı ile bağımsız bir sektör olmuştur. Bununla birlikte kendi iş alanlarını oluşturarak milyonlarca kişiye iş olanağı sağlayan ve ekmek kapısı açan dünya çapında bir ekonomik güce ve alana dönüşmüştür. Bu devasa pastadan biraz daha fazla pay alabilmek adına ülkeler kendi aralarında, organizasyonların dağılımında, gerek olimpiyat oyunları, gerek dünya şampiyonaları ve kupaları gerekse diğer kıtasal, bölgesel ve uluslararası şampiyonalar için kıyasıya bir mücadele içine girerek her türlü lobi çalışmasına başvurmaktadırlar (Çetin, 2011; Karaca, 2011).

2.6. Beden Eğitimi ve Spor Dersi

“Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nın amacı; öğrencilerin hayatları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı hayat becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini geliştirerek bir sonraki öğrenim düzeyine hazırlanmalarınıdır.” Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler; dayanıklılık, çabukluk, esneklik, hareketlilik, koordinasyon, kuvvet ve ritimdir. Bu amaca yönelik, Beden Eğitimi ve Spor dersine girip başarılı olan öğrenciler aşağıdaki program kazanımlarını gerçekleştirebilirler:

“1. Çeşitli fiziksel etkinliklere ve sporlara özgü hareket becerilerini geliştirir.

2. Hareket kavramlarını ve ilkelerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
3. Hareket stratejilerini ve taktiklerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
4. Sağlıklı hayatla ilgili fiziksel etkinlik ve spor kavramlarıyla ilkelerini açıklar.
5. Sağlıklı olmak, sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır.
6. Beden eğitimi ve sporla ilgili kültürel birikim ve değerlerimizi kavrar.
7. Beden eğitimi ve spor yoluyla öz yönetim becerilerini geliştirir.
8. Beden eğitimi ve spor yoluyla iletişim becerileri, iş birliği, adil oyun (fair play), sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirir.”

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim programlarında seçmeli ders olarak Spor ve Fiziki Etkinlikler Dersi verilmektedir. “Spor ve Fiziki Etkinlikler Dersi Öğretim Programı’nın amacı; öğrencilerin ilgileri, ihtiyaçları ve eğitim aldıkları okul imkânları doğrultusunda seçtikleri bir sporda, fiziksel etkinlikte hareket yetkinliklerini, fiziksel ve psikolojik özelliklerini, spor/fiziksel etkinlik bilgilerini, öz yönetim ve sosyal becerilerini geliştirmeleridir.” Spor ve Fiziki Etkinlikler Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler; dayanıklılık, sürat, reaksiyon zamanı, çeviklik, esneklik, hareketlilik, denge, koordinasyon, kuvvet ve ritimdir. Bu amaca yönelik, Spor ve Fiziki Etkinlikler dersine girip başarılı olan öğrenciler aşağıdaki program kazanımlarını gerçekleştirebilirler:

- “1. Seçtikleri fiziksel etkinliklere ve sporlara özgü hareket becerilerini geliştirirler.
2. Seçtikleri fiziksel etkinliklerde ve sporlarda hareket kavramlarını ve ilkelerini kullanırlar.
3. Seçtikleri fiziksel etkinliklerde ve sporlarda hareket stratejilerini ve taktiklerini kullanırlar.
4. Seçtikleri spor dalına özgü spor ve fiziksel etkinlik bilgilerini açıklarlar.
5. Seçtikleri spor dalı ile ilgili fiziksel uygunluklarını geliştirirler.
6. Seçtikleri spor dalı ile ilgili fiziksel etkinliklere ve turnuvalara düzenli olarak katılırlar.
7. Seçtikleri spor ve fiziki etkinliklerde öz yönetim becerilerini geliştirirler.
8. Seçtikleri spor ve fiziki etkinliklerde iletişim becerileri, iş birliği, dürüst oyun, sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirirler” (Milli Eğitim Bakanlığı=MEB, 2018).

2.7. Değer

Sosyal bilimlerde ilk olarak Znaniecki tarafından ele alınan değer kavramı Latince’de “kıymetli olmak” veya “güçlü olmak” anlamına gelen “valare” kökünden türetilmiştir (Bilgin, 1995). Değer, “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” veya “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve

bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” olarak tanımlanır (TDK, 2006).

Özel hareketleri ve amaçları muhakemede genel bir standart oluşturan ve bir topluluğun güçlü ve duygusal bağları ile oluşan soyut ve genel davranış ilkeleridir (Theodorson and Theodorson, 1979: 455).

Değer, bir toplumun varlığını, birliğini, dirliğini, işleyişini ve devamını sağlamak amacıyla toplumu oluşturan kişilerin geneli tarafından önemli ve doğru olarak kabul gören, insanların ortak olarak duygularını, düşüncelerini ve emellerini yansıtan genel, ahlaki ilke ve inançlardır (Erdoğan, 1976: 115).

Değerler, bir birey veya bir topluluk tarafından kabul görmüş standartlar, inançlar ve ilkeler olarak ifade edilmektedir (Collins, 1991: 1694).

Hillmann'a göre değer, “toplumsal nitelikli, kültürel olarak reaktif, sosyal yapı ve bireyler itibarıyla farklı şekiller alan ve toplumlara göre farklılık gösteren uyum standartlarıdır” (Gökçe, 1994: 133).

Değerler, kişilere hayatlarında yol gösteren, hem toplumların farklı olmasını sağlayan, hem de toplumları bu farklılıklar sayesinde birleştiren, sağlamlaştıran, kucaklayan kurallar ve inançlardır (Avcı, 2007: 21).

Değerler kendilerine özel bir bilişsel sınıf oluşturmazlar, bunların başka alanlardaki değerler ile kesinlikle bağlantıları vardır (Güngör, 1998: 77). Kişinin yalnızca bir değer alanı içerisindeki hal ve hareketleri değil, farklı değer alanlarındaki hal ve hareketleri de tutarlı olmalıdır. Böylece değerler arasındaki tutarlılık ortaya çıkar (Özensel, 2003: 226). Değerler arasında bir ahenk söz konusudur. Herhangi bir kişi eğer demokrasiye fazla değer veriyorsa, ne şekilde olursa olsun antidemokratik bir düşünceye aynı şekilde değer veremez. Yani demokrasiye verdiği değerle birlikte aynı zamanda farklılıklara da değer vermesi kaçınılmazdır. O kişi için önemli olan değer farklılıktır. Ters bir hal ve hareket bireyin o değeri benimsemediğini gösterir (Güngör, 1998: 76).

2.8. Değerler Eğitimi

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından değerler eğitimi; “Çocukların ve gençlerin pozitif değerleri keşfedip geliştirmeleri ve kendi potansiyellerine göre ilerlemeleri için yürütülen eğitimsel gayretler” olarak tanımlanmaktadır. Gerek eğitim-öğretim programları, gerekse ders kitapları vasıtasıyla değerlerin öğretilmesi konusu, eğitim biliminin üzerinde önemle durulan konular arasında yer alır. Eğitimin, toplumsal hayat içerisinde evrensel, yöresel ve kültürel değerler sistemini bireylere iletme noktasında önemli rol oynadığı bilinmektedir. Eğitimin hedeflerinden birisi değer yaratmak, bir diğeri de oluşturulan bu değerlerin genel olarak

kabul görmesi ve bu değerleri davranış haline getiren bireyler yetiştirmektir. Bireylerin davranışları doğrudan ya da dolaylı olarak değerler tarafından yönlendirilir. Çocukların doğruları öğrenmesi ve hangi davranışların başka insanlar tarafından kabul edilebilir olduğunu öğrenmesi için yardıma ihtiyaçları vardır. Değerler eğitimi bu aşamada öne çıkmaktadır (Karaca, 2015: 7).

Bir toplumdaki iyi ve kötünün belirlenmesi, normal bir şekilde düşünmek ve davranmak değerler tarafından oluşturulur. Bu şekilde toplumlarda normal kontrolü sağlayan sosyal kontrol mekanizması değerler eğitimi kaynaklıdır. Bir toplumda değerlerin oluşturduğu ve sembol olduğu genel mekanizmalar ise bireyin yüklendiği sosyal davranışlardır. Bireyin rolünü meydana getiren davranış örüntüleri daha önemli olandan daha önemsiz olana doğru bir süreklilik üzerinde değerlendirilebilir. Değerler eğitimi ile kazanılan ve hayata yansıtılan değerler, toplumsal yaşamı oluşturmakta ve toplumun üyeleri tarafından paylaşılmaktadır. Toplamların yüzyıllardır devam eden birikimle ortaya koydukları sosyal değerler, toplumların kültür ürünleridir. Toplumsal değerler, toplum kimliğinin adeta parmak izidir ve insan davranışlarının temelini meydana getirir. Toplumsal yapıyı oluşturan temel kurumlar, değerlerin eğitimin özümsemesinde, yürütülmesinde ve yaygınlaştırılmasında çok önemlidir (Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü=ASAGEM, 2010).

Değerler öğretilen ve öğrenilen olgulardır. Günümüzde eğitim alanında değerler eğitime önem verilmekte ve değerlerin kişilere nasıl aktarılacağı ve kazandırılacağı hususunda uğraşlar verilmektedir. Sevgi, saygı, saflık, doğruluk, dürüstlük, işbirliği, yardımseverlik, paylaşım, hoşgörü, önyargıyı kırmak, şiddetten korunmak ve kaçınmak gibi konuları içine alan eğitim-öğretim programları geliştirilmeye başlanmıştır. Değerler yaşantıyla öğrenilip hayata geçirileceği için sadece zihinsel süreçlerden oluşan bir eğitimle değerlerin öğrenilmesi mümkün değildir. Bu yüzden hayatın içindeki alanlara da ihtiyaç duyulmaktadır (Dökmen, 2002).

Milli Eğitim Bakanlığı değerler eğitimini 2003 yılından itibaren geliştirilen eğitim-öğretim programlarına almış, 2010-2011 Eğitim Öğretim Yılı'nın başlangıcından itibaren ise Bakanlığa bağlı bütün eğitim kurumlarının tamamında değerler eğitimi doğrultusunda etkinlikler yapılmasını isteyen bir yazı yollamıştır. Bu noktada öğrencilerin hale hazırda zevk aldığı ve ilgi gösterdiği oyun ile beden eğitimi ve spor aktiviteleri değerler eğitimi için önemli bir araçtır. Bu yöntem ile bir açıdan eğlenilirken, diğer açıdan da değerler öğretimi daha kolay ve kalıcı şekilde sağlanabilir. Çünkü birlikte hareket etme, yardım etme, ortaklaşa iş yapma, belli kurallar içerisinde organize olma, cesaret, dostluk, doğruluk, temizlik, saygı gösterme, takdir etme, mütevazı olma, özür dileme, sabır gösterme,

hoşgörülü olma ve başarmak için çaba sarf etme durumu oyun ve sportif aktivitelerin temelini oluşturur (Öztürk Kuter ve Kuter 2012: 77-80).

2.9. Değerlerin Özellikleri

- Değerler paylaşırlıdır; bireylerin geneli değerler ile ilgili konularda uzlaşmaya varmışlardır. Herhangi bir bireyin düşüncesine bağlı değildir.
- Değerler önemsenirler; bireyler değerleri, müşterek huzurun sağlanması ve sosyal gereksinimlerin karşılanması ile birlikte görür.
- Değerler coşkularla beraber bulunmaktadır; bireyler ulu değerler için fedakârlık yapar, kavga eder ve hatta bu uğurda can verirler.
- Değerler soyutlanırlar; bireyler arasında anlaşma gerektirdiğinden kavramsal olarak diğer değerli nesnelere soyutlanabilirler.
- Değerler toplumsaldır; bireylerin dışındadır ve toplumların genel özelliklerine sahiptir.
- Değerler süreklidir; değerlerin nesilden nesile ulaştırılması aile, okul yaşantısı, arkadaş ve meslek çevresi ile haberleşme araçlarıyla sağlanmaktadır. Bu araçlar sayesinde toplumu oluşturan insanlar birçok sosyal değeri yapısında bulundurarak geliştirir ve yeni nesillere ulaştırır.
- Değerler dil ve simgelerle iletilir; bir toplumun kullandığı lisan ve kullandığı simgeler o toplumdaki kişilerin müşterek değerlerini gösterir.
- Değerler değişime açıktır; farklı toplumlar ve çağlar aynı değerden farklı farklı anlamlar çıkarabilir veya benzer olayları kimi zaman iyi görüp herkesçe yapılmasını isteyebilir, kimi zaman da kötü olarak görüp yapılmasını istemeyebilir.
- Değerler anlamı olan ilkeler, inançlar ve standartlardır; değerler, kültür ve topluma mana yükleyerek hüküm katan kıstaslardır.
- Değerler; hal ve hareketlerin, kişilerin, vakaların seçilmesini ve değişimini yönlendiren standartlardır; değerler, bu fonksiyonu ile toplumsal anlam oluşturarak değişimin nasıl olacağını belirlemektedir (Fichter, 2006: 167 , Kuçuradi, 1971: 19 , Yazıcı, 2014: 212-213 , Kuşdil ve Kağıçbaşı, 2000: 60).

2.10. Değerlerin İşlevleri

İşlev, sosyolojide toplumsal bir vakanın, bütün içerisinde yerine getirdiği görev ya da bir sistemdeki herhangi bir birimin işleyişi ya da mevcudiyetinin neticeleridir (Aydın, 2011: 41; Kızılçelik, 1994: 168).

Değerlerin işlevleri, değerlerin, toplumun kurumlarında yapılan vazifeler ve kurumların çalışmasında etkileri odak noktasına koyulmuştur. Değerlerin, bu özel alanla ilgili işlevlerinin bütün içerisinde daha iyi aktarılabilmesi için genel işlevlerinin de

vurgulanması gerekmektedir. Değerlerin genel işlevi, “bütün beşeri olayların gerçekleşmesinde belirleyici olmak” biçiminde ifade edilmektedir. Politik, maddi, manevi, toplumsal, ekonomik, bilimsel ve benzeri alanlardaki doğal hadiseler bazı değerlere dayanırlar. Değerler aksiyonun başlangıcında, süreç içerisinde ve sonunda bulunurlar (Aydın, 2011: 41). Değerlerin kimi fonksiyonları aşağıdaki gibi söylenebilir:

- Değerler, muhakemede araç olarak değerlendirilir. Kişilerin ve camiaların toplumsal önemlerini temel alma, toplumdaki farklı tabakalaşmaları tasvir etme, kişiye çevresindekilerin gözünde hangi yeri işgal etmekte olduğunu öğretir.
- Bireylerin ilgilerini arzulan, faydalı ve gerekli olarak görülen kültür nesnelерinde toplarlar.
- Toplumda doğru düşünme ve uygun davranış şekillerini gösterirler.
- Toplumsal davranışların sevilmesinde ve yapılmasında kılavuzluk ederler.
- Toplumsal düzenin sağlanmasında ve devam ettirilmesinde toplumsal kontrol ve baskı araçları görevini yerine getirirler.
- Dayanışma araçları olarak devreye girerler.
- Bireyleri ve hadiseleri vasıflandırmak, davranışları seçerek yasallaştırmak için ölçüt olarak kullanılırlar (Yazıcı, 2014: 213 ; Anar, 1983: 13 ; Fichter, 2006: 139).

2.11. Değerlerin Kaynakları

Toplumsal değerlerin ana kaynağı insanların doğasıdır. Toplumsal yaşamın başlıca özelliklerinden biri de kültürü oluşturmalarıdır. Kültür, toplumun maddi ve manevi değerlerinin geneli, sanat ve düşünce ürünlerinin tamamı, ortak intiba sembolleri, tarihsel olarak süregelen değer yargıları olarak tanımlanır. Doğuşta, bir kültürümüz yoktur fakat zamanla içinde olduğumuz topluma ait değer yargılarını içselleştirerek kültür sahibi oluruz. Böylece kültür ile değerler arasında sebep sonuç ilişkisi ortaya çıkar. Bu da, birbirlerini korumak ve geliştirmekle ilgili olduğunu göstermektedir. Toplum, kültür ve değer ilişkisi arasındaki ilişki şöyle ifade edilebilir: Toplum kültürü, kültür de değer olarak adlandırılan çeşitli soyut ölçütleri oluşturmaktadır. Topluma yeni katılan bireyler öncelikle katıldıkları toplumun değerlerini zamanla içselleştirerek toplumsallaşırlar. Böylece toplumun varlığını sürdürmesi mümkün olur (Yazıcı, 2014: 214).

Değerlerin, fert ve toplum hayatında sırayla yargılar, yasalar, müesseseler ve işler biçiminde somutlaştıkları kabul edilmektedir. Değerlerin somutlaşması sürecinde, bir uçta değerlerin, öbür uçta fiillerin bulunduğu olgular dizini vardır. Değerler fiilen bazı basamaklardan geçerek somutlaşır:

- Değerlerin soyutluktan çıkarak ilk olarak biçimlendiği yer yargılardır. Bir şeyin iyi ya da kötü, güzel ya da çirkin, kullanışlı ya da kullanışsız gibi kelimeler ile tabir edilmesi değerlerin yargılaşmasını açıklar.
- Değerlerin somutlaşmasının ikinci aşaması yasalardır. Değerler kurallaşarak somutlaşırlar ve davranış ölçüsü olurlar.
- Değerlerin somutlaşmasının üçüncü aşaması, kurumsallaşmaları sağlamalarıdır.
- Değerlerin fonksiyonunu icra etmek üzere somutlaştığı dördüncü ve son alan insan eylemleridir. Kuşkusuz değerlerden istenen, hal ve hareketlere dönüşmesidir (Aydın, 2011: 42).

2.12. Değerlerin Sınıflaması

Değerler ve değerler eğitimi üzerine yapılan araştırmalarda değerler ile ilgili birçok farklı sınıflamalara yer verilmiştir. Bu sınıflamalarda en popüler olan ve kabul gören sınıflamalar; Nelson, Kahle, Schwartz, Spranger, Çavdarıcı ve Rokeach'ın değerler sınıflamalarıdır.

Nelson değerleri 3 grupta incelemiş ve sınıflandırmıştır (Michaelis, 1988).

Tablo 1. Nelson'un Değerler Sınıflaması

Bireysel Değerler	Kişinin kendi seçimlerinde, ilgi alanları ve kişisel tüm tercihleri ile alakalıdır.
Grup Değerleri	Belirli bir topluluğun bütün üyeleri tarafından kabul edilen, uygulanan ve paylaşılan değerler ile ilişkilidir. Bu grup; aile, dernek, parti, dini ya da etnik bir topluluk olabilir.
Sosyal Değerler	Saygı, sevgi, eşitlik, adalet, farklılık gibi değerleri kapsar.

Kahle değerleri 2 grupta incelemiş ve sınıflandırmıştır (Beatty, Kahle, Homer and Misra, 1985).

Tablo 2. Kahle'nin Değerler Sınıflaması

İçsel Odaklı Değerler	Kendine Saygı Duyma	Kişinin özgüveni yüksek, yaptıklarından dolayı gururlu ve kendisine saygılı olması anlamı taşımaktadır.
	Yakın İlişkiler Kurma	Kişinin yakınındaki kişiler ile iyi iletişim kurması ve o kişiler tarafından sevilip sayılması anlamı taşımaktadır.
	Kişisel Gelişim Sağlama	Kişinin kendi yeteneklerini ve özelliklerini bilerek en iyi şekilde kullanması anlamı taşımaktadır.
	Hayattan Zevk Alma	Kişinin yaşadığı yaşamdan zevk duyması ve mutlu olması anlamına gelmektedir.
	Hayatta Başarılı Olma	Bireyin hayatında idealleri ve hedefleri olması ve bunlara ulaşması anlamına gelmektedir.
Dışsal Odaklı Değerler	Ait Olma	Bireyin çevresindeki insanlar ve toplum tarafından kabul gören, değer verilen biri olması anlamına gelmektedir.
	Güvende Olma	Kişinin kendisini güvende hissetmesi ve karşılaştığı problemlerden korunması anlamına gelmektedir.
	Saygı Görme	Bireyin yaşadığı çevre ve toplum tarafından saygı duyulan sözü dinlenen anlamına gelmektedir.

Schwartz değerleri 10 grupta incelemiş ve sınıflandırmıştır. Alt değerlerden bazıları birçok değer çeşidinin amacını tabir ettiğinden farklı farklı değer türlerinde yer alabilir (Schwartz, 2012).

Tablo 3. Schwartz'ın Değerler Sınıflaması

Değer Türü	Alt Değerler
Güç (Power)	Lider olmak, Otorite sahibi olmak, Zengin olmak, Sosyal güç sahibi olmak
Başarı (Achievement)	Zeki olmak, Azimli ve hırslı olmak, Yetkin olmak
Özyönelim (Self-Direction)	Bağımsız olmak, Meraklı olmak, Yaratıcı olmak, Özgür olmak
Uyarılım (Stimulation)	Cesur olmak, Heyecanlı ve değişken bir hayat sahibi olmak
Hazcılık (Hedonism)	Hayattan zevk almak, Tat almak
Uyum (Conformity)	Kibar olmak, Başkalarına değer vermek, Özeleştirme yapmak
Güvenlik (Security)	Temiz olmak, Aile güvenliği, Ulusal güvenlik, Toplumsal düzen, İyiliğe karşılık vermek, Bağlılık
İyilikseverlik (Benevolence)	Dürüst olmak, Sadık olmak, Yardımsever olmak, Bağışlayıcı olmak, Sorumluluk sahibi olmak, Gerçek arkadaşlık, Olgun sevgi
Geleneksellik (Tradition)	Alçakgönüllü olmak, İlimli olmak, Dindar olmak, Yaşamın verdiklerini kabullenmek, Geleneklere saygılı olmak
Evrenselcilik (Universalizm)	Erdemli olmak, Toplumsal adalet, Açık fikirli olmak, Eşitlik, Dünyada barış istemek, Çevreyi korumak, Doğayla bütünleşmek, Güzelliklerle dolu bir dünya

Spranger değerleri 6 grup olarak araştırmıştır (Akbaş, 2004).

Tablo 4. Spranger'ın Değerler Sınıflaması

Bilimsel Değer	Eleştirci, akılcı, entelektüel ve deneysel özelliklere sahip insanları kapsar. Bu gruptaki kişiler bilgiye, gerçeğe, muhakemeye ve eleştiriye önem verir.
Ekonomik Değer	Bu gruptaki kişiler fayda sağlayan, faydalı ve kullanışlı olana önem verir. Maddi değerlerin hayatta önemsenmesini belirtir.
Estetik Değer	Bu gruptaki kişiler için simetri, uyum ve şekil önemlidir. Bu gruba ait olanlar sanatın toplum için vazgeçilmez bir unsur olduğunu düşünür.
Sosyal Değer	Bu gruptaki kişiler için yardımsever olmak, başkalarını sevmek, nazik olmak, sempatik olmak ve bencil olmamak önemlidir. İnsan sevgisi en yüksek değerdir.
Politik Değer	Bu gruptaki kişiler için güç, unvan ve şöhret her şeyden önce gelir. Esas olan güçlü olmaktır.
Dini Değer	Bu gruptaki kişiler için din her şeyin üzerindedir. Dini uğruna dünyadaki zevk ve hazlarından vazgeçer.

Çavdarıcı değerleri 4 grup olarak araştırmıştır (Çavdarıcı, 2002).

Tablo 5. Çavdarıcı'nın Değerler Sınıflaması

Öz Değerler	Kültürün özü olarak kabul edilen, toplumun genelinin önemseydiği değerlerdir.
Özel Değerler	Belirli bir gruba veya kültüre ait olan özel değerlerdir.
Seçimlik Değerler	Bireylerin istediği ve arzu ettiği zaman kullandığı, seçiminde özgür olduğu değerlerdir.
Geçici Değerler	Belirli bir zaman aralığında farklı bir toplumdaki alınan veya toplum tarafından oluşturulan ve belirli bir zaman sonra fonksiyonunu yitiren moda olarak görülen değerlerdir.

Rokeach değerleri 2 grupta incelemiş ve sınıflandırmıştır (Rokeach, 1973). Rokeach'ın bu değer için geliştirdiği ölçek RVS=Rokeach Değerler Ölçeğidir (Doğan, 2007).

Tablo 6. Rokeach'ın Değerler Sınıflaması

Temel (Terminal) Değerler	Arzu edilen, nihai olan, istenilen değerleri belirtir.	Başarı, Eşitlik, Özgürlük, Erdem, Barış, Mutluluk, Huzur, Sevgi, Saygı, Dostluk, Güzellik, Aile
Araç (Instrumental) Değerler	Temel değerlere ulaşmak için kullanılan değerleri belirtir.	Cesaret, Mantık, Gerçeklik, Sorumlu, Temiz, Neşeli, Dürüst, Kibar, Yardımsever

2.13. Milli Eğitim Programlarında Yer Alan Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Değerler

Ortaokullarda (5.-8. sınıflar) beden eğitimi ve spor dersi programlarında kazandırılmak istenen değerlere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir (MEB, 2017).

Tablo 7. 5.-8. Sınıflar İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında Bulunan Değerler

Adalet	Dürüstlük	Özgürlük	Sevgi
Arkadaşlık	Estetik	Paylaşma	Sorumluluk
Çalışkanlık	Eşitlik	Sabır	Vatanseverlik
Duyarlılık	Güven	Saygı	Yardımseverlik

Liselerde (9.-12. sınıflar) beden eğitimi ve spor dersi programlarında kazandırılmak istenen değerlere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir (MEB, 2017).

Tablo 8. 9.-12. Sınıflar İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında Bulunan Değerler

Adalet	Dürüstlük	Misafirperverlik	Samimiyet
Bağımsızlık	Estetik	Özdenetim	Saygı
Çalışkanlık	Fedakârlık	Paylaşım	Temizlik
Dayanışma	Güven	Sabır	Vatanseverlik
Doğruluk	Hoşgörü	Sağlık	Yardımseverlik

2.14. İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Ortaokullarda Yer Alan Beden Eğitimi ve Spor Dersi ile Spor ve Fiziki Etkinlikler Dersi Kazanımları

Ortaokullarda (5-8. sınıflar) beden eğitimi ve spor dersi ile spor ve fiziki etkinlikler dersine ilişkin öğrenme alanları, alt öğrenme alanları ve sınıf düzeylerine göre kazanım dağılımları aşağıdaki tablolarda ayrı ayrı gösterilmiştir (MEB, 2018).

Tablo 9. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğrenme Alanları ve Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Dağılımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
1. Hareket Yetkinliği	Hareket becerileri	7	8	8	5
	Hareket kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri	9	9	10	12
	Hareket strateji ve taktikleri	2	2	1	1
2. Aktif ve Sağlıklı Hayat	Düzenli fiziksel etkinlik	1	1	2	2
	Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri	7	6	5	6
	Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz	5	5	4	4
Toplam		31	31	30	30

Tablo 10. Spor ve Fiziki Etkinlikler Dersi Öğrenme Alanları Kazanım Dağılımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım	Toplam
1. Hareket Yetkinliği	Hareket becerileri	2	9
	Kavramlar ve ilkeler	3	
	Stratejiler ve taktikler	4	
2. Fiziksel ve Psikolojik Uyum	Fiziksel Uygunluk	4	5
	Psikolojik Uygunluk	1	
3. Spor Bilgisi	Spor kavramları ve kuralları	4	6
	Spor organizasyonları	2	
4. Hayat Becerileri	Öz yönetim becerileri	5	11
	Sosyal beceriler	6	
Toplam			31

2.15. Beden Eğitimi ve Sporda Değer

Etik, insan davranışlarının ahlaki yönden iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış olarak değerlendirilmesine yönelik olan bir felsefe dalı olarak ifade edilmektedir (Duğan, 2006: 14). Sporcuların, antrenörlerin, spor eğitimcilerinin, spor yöneticilerinin, spor yazarlarının, spor ile ilgili medya kuruluşlarının ve taraftarların davranışları sporda etik ilkelere uygun olmalıdır. Spor müsabakaları sadece spora yönelik gayeler için yapılmalıdır. Müsabakaların sonucu, elde edilecek para veya farklı bir olay sporun amaçlarının önüne geçmemelidir. Spordaki tüm taraflar adil olmalı, birbirine değer vermeli ve saygı

göstermelidir. Sportif faaliyetlerde tüm taraflar için eşit koşullar ve fırsatlar verilmelidir. Irk, inanç, cinsiyet veya herhangi bir statüye göre ayrımcılık yapılmamalıdır. Sportif faaliyetler, tarafsız kurallara göre yapılmalı ve kesinlikle güç, mücadele, yetenek, beceri, strateji ve talih unsurlarına bağlı kalmalıdır. Spor faaliyetleri ile ilgili olarak tüm tarafların güvenliği sağlanmalı ve şiddet ile ilgili gerekli tedbirler alınmalıdır (Obuz, 2009: 26).

Spor kültürü, esasında; insanı önemli gören ve insana sportif yaşamında özel bir etkileşim içinde olma, kendini geliştirme, neşeli olma ve diğer kişilerle iletişim kurmasını sağlayan bir olgudur. Spor, günlük zorunlu yaşamın içinde yer alan toplumsal değerlerin bir parçasıdır ve bu değerlerle etkileşim içindedir. Sporun doğru ve düzgün bir şekilde toplum içerisinde yaygınlaşması sağlanmalı ve izleyenler için de en alt limitte bir spor dalını bilmesi ve yapması çok önemlidir. Spor, bireyi önemli kılan ve hangi seviyede olursa olsun bireye özen gösterilmesi gereken bir olgudur. Sporun düzgün bir şekilde yapılması için sağlam ve etkin bir spor kültürü lazımdır. Bu kültür için de doğru ve düzgün spor eğitimi şarttır. Spor sadece bedensel bir olaydan ibaret değildir. Spor, bir terbiye, estetik ve genel olarak bir yaşama durumudur ve ancak böyle düşünüldüğünde hayatımızın tamamında kendini hissettirir. Spordaki tutum, daima daha iyi, güzel ve faydalıya doğru olmalıdır. Diğer insanlar ile yarışmak, kendini başkalarından üstün görmek değil, kendini bilmek ve aşmak konusundaki değerler bütünüdür (Erdemli, 2008).

Spor, bir kültür olayı olarak aktarılmalı ve bu kültür oluşturulmalıdır. Sorun, bu kültür olayının nasıl oluşacağı konusunda çıkmaktadır. Bunu hızlı ve en etkili şekilde değiştirmenin yöntemi ise eğitimden ve okul sporundan geçer. Okulların ve spor kulüplerinin birlikte hareket etmeleriyle de hız kazanır. Toplumun önde gelenleri bu değerlerin oluşmasında örnek olursa geriden gelenler de o yola daha rahat bir şekilde girebilirler (Taşkiran, 2009).

Spor etkinlikleri sadece hareket olarak algılanmamalıdır. Bunun için spor-sanat ilişkisi göz önünde bulundurulmalı ve kültürel alanlarda da bir takım organizasyonlar planlanarak bu konuda değerler oluşturulabilir. Spor kültürünün oluşmasında ve gelişmesinde öncü olacak kişiler harekete geçerek düzenli bir organizasyon yapısı içerisindeki mantıklı projeler ile sosyal hizmetler verilmelidir (Atalı ve Sertbaş, 2003).

2.16. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi

Teknolojinin gelişmesinin asıl amacı, geleceğe ve insanlığa hizmettir. Teknoloji ile insanların boş zamanları arasında doğru bir orantı söz konusudur. Boş zamanı fazlalaşan kişinin, bu zamanı nasıl değerlendirmesi adına farklı seçenekler arasında tercih problemleriyle karşı karşıya kaldığı görülmüştür. Devletlerin bu tercihteki en önemli gayesi sağlıklı nesiller yetiştirmek ve bu nesilleri kötü alışkanlıklardan uzak tutmaktır. Türkiye'nin

hızla artan nüfusunu ve bu nüfusun da genelinin genç ve etkin kişilerden oluştuğu aşikârdır. Bu yüzden bu kişilerin boş zamanlarını en iyi şekilde nasıl değerlendirmeleri gerektiği ehemmiyetli bir sorun olarak önümüzde durmaktadır. Boş zamanlarını uygun bir şekilde değerlendiremeyen gençliğin uyuşturucuya bulaşması, başıboş şekilde dolaşması, kötü ve amaçsızca yaşamak gibi yolları tercih etmesi kaçınılmazdır. İşte bu noktada beden eğitimi ve sporun yeri çok önemlidir. Çünkü insanın doğumundan hayatının sonuna kadar kazanabileceği en önemli alışkanlıklardan biri beden eğitimi ve spordur. Sporu eğitimden ayrı düşünmemek gerekir. Bunun için spor tesislerinden azami faydayı sağlamak ayrı bir önem kazanmaktadır. Nesilleri sağlıklı ve refah kılmak için kişileri beden eğitimi ve spora yönlendirmek gereklidir. Bu sayede insanlar özgüveni yüksek, birbirlerine saygı duyan, doğru olan, temizliğine önem veren, disiplin içerisinde yaşayan, zamanlarını faydalı ve neşeli etkinlikler ile geçirebilen, biz duygusunu geliştirmiş, milli ve manevi niteliklere sahip kişiler olarak yetişebilirler. Bunun için merkezi ve mahalli idareler ile işbirliğine gidilmeli, hali hazırdaki spor tesisleri için de organizeler yapılarak buralardan en üst seviyede yararlanılmalıdır (Karakuş ve Küçük, 1999: 271).

Kişiler bedenlerini iki amaç için eğitmişlerdir. Bunlardan biri, kendini korumak ve savaşmakken, diğeri ise, fiziksel gelişimin yanında bilişsel, duygusal ve toplumsal gelişimi sağlamaktır. Toplumlar, kişinin bedensel gelişiminin yanı sıra bilişsel, duygusal ve toplumsal gelişimini amaçlayan spor eğitimine bayağı önem göstermişlerdir. Bu anlamda spor, çağımızda eğitimin vazgeçilmez bir unsuru olmuştur. Ayrıca, gerek kitle iletişim araçlarının spora bakışı, gerekse kişilerin stresle başa çıkarak bedenlerini formda tutmaya çalışmaları ve ayrıca sporda elde edilen uluslararası başarılar, insanların hayatında ve moral seviyelerinde önemli bir yer almış, spora güncel bir anlam kazandırmıştır. Öte yandan geçen zamanla birlikte aşama kaydeden teknolojik gelişmelerin yardımıyla sporda oluşan rekorlar kırılmakta, bu alanlarda rekabet içerisinde olan oyuncu ve grupların temsil ettiği ülkeler de basbayağı teknik, stratejik, ekonomik ve teknolojik durumlarını yarıştırmaktadır. Günümüzde milletler arasında oluşan uluslararası dostluk vurgusuyla bilimsel ve teknolojik gelişmeler, spora daha çağdaş bir mana yüklemiştir. Bunun sonucunda da spor, milletler arası kültürel ilişkilerini oluşturan, ülkeler arasındaki problemleri çözen ve milletleri birbirine yaklaştıran bir araç haline gelmiştir. Sporun önemini kavramış ülkeler spora daha fazla yatırım yaparak uluslararası arenalarda ciddi başarılar elde etmişlerdir. Kısacası bu yatırımlar meyvesini vermeye başlamıştır. Bu başarıların kazanılmasında da en önemli faktör; alt yapı ve spor eğitimcilerine verilen önemle birlikte beden eğitimi ve sporun tüm taraflarına verilen önemdir (Sunay, 1998: 44).

2.17. Beden Eğitimi ve Sporun Yararları

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre "sağlık; bireyin bedensel, ruhsal ve sosyal anlamda tam bir iyilik hâlinde olmasıdır." Sağlığı korumak ve geliştirmek için her gün yapılan etkinliklerle birlikte; fiziksel aktivitenin bir plan ve program dâhilinde düzenli olarak yapılmasıyla alakalıdır. Günlük hayatımızda olabildiğince hareketli olmak, sağlıklı bir hayatın vazgeçilmezlerindedir. Daha çok fayda sağlamak ve sağlığı geliştirmek için beden eğitimi ve spor yaşamın bir parçası hâline getirilmelidir (TFAR, 2014: 2-3).

2.17.1. Beden Eğitimi ve Sporun Fiziksel Gelişime Yararları

Beden eğitimi ve sporun fiziksel gelişime katkılarını genel olarak aşağıdaki maddeler halinde söyleyebiliriz.

- Kas kuvvetinin ve miktarının korunarak artırılması,
- Vücut düzgünlüğü ve postürün korunması,
- Vücut farkındalığının gelişmesi,
- Dayanıklılığın arttırılması,
- Vücut direncinin artması ile yorgunluğun azaltılması,
- Kemik mineral yoğunluğunun korunarak artırılması,
- Osteoporozun önlenmesi,
- Herhangi bir yaralanma ve kaza riskine karşı fiziksel korunmanın geliştirilmesi,
- Kalbin dakikadaki atım sayısında azalma,
- Kalbin boşluklarındaki genişleme sayesinde bir atımda pompalanan kan miktarında artış,
- Kalp ritminin düzenlenmesi,
- Damar direncinin azalması ile kan basıncının düzenlenmesi,
- Damar hastalıkları riskini azaltması,
- Akciğerlerin havalanması sonucu solunum kapasitesindeki artış,
- Düzenli egzersizler sayesinde insülin aktivitesinin kontrolü ile kan şekerinin düzene girmesi,
- Vücudun su, mineral ve tuz kullanımının dengelenmesi,
- Enerji ihtiyacının yağları yakarak karşılanma özelliğinin gelişmesi,
- Metabolizmanın hızlandırılması ve kilo alımının önlenmesi (Aydın, 2006; Pehlivan, 2002; Rejeski and Brawley, 2006)

2.17.2. Beden Eğitimi ve Sporun Psikomotor Gelişime Yararları

Beden eğitimi ve sporun psikomotor gelişime katkılarını genel olarak aşağıdaki maddeler halinde söyleyebiliriz.

- Farklı yönlerde çalışan kaslar arasındaki uyumun sağlanması,

- Kas ve eklemlerin esnekliğinin korunarak artırılması,
- Reflekslerin ve reaksiyon zamanının gelişmesi,
- Denge ve düzeltme reaksiyonlarının gelişmesi,
- Yeteneklerin keşfedilmesi ve gelişmesi,
- Becerilerin kazanılması, gelişmesi ve mükemmelleşmesi,
- Koordinasyonun gelişmesi,
- Sinir-kas sistemlerinin gelişmesi (Aydın, 2006; Ergun ve Baltacı, 2006; Zorba ve Saygın, 2009).

2.17.3. Beden Eğitimi ve Sporun Zihinsel Gelişime Yararları

Beden eğitimi ve sporun zihinsel gelişime katkılarını genel olarak aşağıdaki maddeler halinde söyleyebiliriz.

- Çok yönlü düşünmenin kazanılması ve gelişmesi,
- Algılama yeteneğinin gelişmesi,
- Mantıklı hareket etmenin gelişmesi,
- Zindelik duygusunun gelişmesi,
- İstek ve çaba sarf etme duygusunun gelişmesi,
- Farkındalık oluşturarak hem sağlık açısından hem de düzenli bir hayat açısından kişinin bilgili ve kültürlü olmasını sağlaması,
- Ani ve doğru karar verme yetisini geliştirmesi,
- Yaratıcılık duygusunu geliştirmesi,
- Öngörü-sezgi yeteneğini geliştirmesi,
- Bilinçli olmasını sağlaması (Aydın, 2006; Trudeau and Shephard, 2008).

2.17.4. Beden Eğitimi ve Sporun Sosyal Gelişime Yararları

Beden eğitimi ve sporun sosyal gelişime katkılarını genel olarak aşağıdaki maddeler halinde söyleyebiliriz.

- İnsanın kendini iyi hissetmesini sağlayarak ve mutlu olması,
- Depresyona girme ve kaygı bozukluğu riskinin azalması,
- Sağlıklı kas, kemik ve eklem yapısı ile birlikte kişinin vücut postürünün gelişmesi,
- İnsanların vücudu ile barışık, özgüvenli olması,
- İletişim becerilerini geliştirmesi,
- Olumlu düşünme ve stresle başa çıkabilme yeteneğinin gelişmesi,
- Benlik saygısını ve özgüvenini artırması,
- Zihinsel yetilerde düzelmeye,
- Sosyal ilişkilerde gelişme,

- Bireylerin yaşamdan keyif almasını sağlaması (Zorba ve Saygın, 2009; Allen, 1983; Cratty, 1973).

2.18. Olimpik Değer

Olimpik kültür, kişinin kendisini dünya vatandaşı olarak görmesini sağlayan ve bu anlayış ile terbiye, estetik ve bilim üzerine ortak bir düşünce biçimi olarak insan yaşamını tamamlayan bir olgudur. Yani olimpik kültür, sporu ve spor kültürünü içine alan daha geniş kapsamlı bir olgudur. Bu kültürün oluşturulması gerekir. Çünkü kültür, insanların kendilerine düşen görevleri yaparak iletişim halinde oldukları ve birlikte kurdukları bir yapıdır. Olimpik kültür birçok kültürden oluşmaktadır. Olimpik kültürün oluşmasında kültür kimliklerinin birbirlerine üstünlük kurması önemli değildir. Önemli olan her bir kültürün kendi özünüyle daha evrensel bir hareket içinde olmalarıdır. Olimpik Kültürün kucaklayıcılığı tüm toplumlarla ilgilidir. Sporun içinde olan kişilerin ve toplumların spor kültürünün beraber yapacakları bir olaydır. O zaman olimpik kültürün oluşturulması için birçok kişinin ve toplumun emeğine gereksinim duyulmaktadır. Olimpik kültürde eşitlik en önemli etkidir. Siyasi, dini, maddi, manevi ve ırksal durumlarda ayrıcalık bulunmamaktadır. Bu kültür sadece olumlu, kreatif, çağdaş, asil, iyi ve güzel olan insanlardan oluşur. Olimpik Kültür dünyaya bir çevre olarak bakabilen ve kendini bu çevre içerisinde geliştiren insanlara mahsus bir kültürdür. Bu çerçevede belirli amaçlara doğru gitmek için bir eğitim süreci gereklidir. Bu süreç içerisinde insanlar sadece yaptıklarıyla değil, hoşgörülerıyla, anlayışlarıyla, saygılarıyla, sevgileriyle, sorumluluk almalarıyla, daha geniş ve daha farklı açılardan bakabilmeleriyle, özgün olana değer vermeleriyle, dostluklarıyla, kardeşlikleriyle, yaşama sevinçleriyle, kendilerinde oluşturmaya çalıştığı uyumu diğer insanlar için de istemeleriyle ve bu yolda çabalarıyla oluşturdukları değerler ile hayat boyunca olgunlaşacak ve elitleşecektir (Erdemli, 2008).

Olimpizm bir hayat felsefesi ve dünya görüşüdür. Olimpizm felsefesinin ve Modern Olimpiyatların babası olarak bilinen Baron Pierre de Coubertin, 19. yüzyılın sonlarında dünyaya şöyle seslenmiştir:

“Savaşların ortadan kalkacağını söyleyenlere ütöplast diyoruz. Bazıları harp ihtimallerinin azaldığından bahsediyorlar. Bunda ben ütöplast görmüyorum. Telgraf, telefon, ilmi araştırmalar ve beynelmilel sergiler, kongreler, diplomatik girişimlerden, anlaşmalardan daha fazla sulhe yardımcı oluyorlar. Ümit ediyorum ki atletizm bunun daha fazlasını yapacaktır. Sportif ilişkiler, yaşlı Avrupa'nın örf ve adetleri arasına girerse, sulh yeni ve daha geniş bir destek görmüş olacaktır. Bana yardım edin, kadim Olimpik Oyunları yaşatalım” (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012: 85).

Olimpizm 21. yüzyılın elzem hayat tarzını oluşturmaktadır. Siyasi oyunlar, bencil davranışlar ve masa başı lobiler olimpik hareketi zaman zaman engellemeye çalışmış olsa da sonuç olarak olimpizm hep kazanmıştır. Olimpik harekette sporu, bir amaç olarak değil de bir araç olarak görmek lazımdır. Olimpizm felsefesi ve bu düşüncenin davranış tarzını oluşturan olimpik hareketin amaçları şöyledir:

- Spor yapmanın temel amacının, kişinin fiziksel olduğu kadar, bilişsel gelişimine de faydası olduğunu vurgulamak,
- Daha iyi, güzel ve sulh içinde bir dünya için gençlerin spor yoluyla birbirlerini anlamaları ve dost kalmalarını sağlamak,
- Evrensel olarak iyi niyet ortamını düzenlemek ve bu ortamı geliştirmek için olimpizm ilklerini dünyaya duyurmak,
- Dünyanın her tarafındaki sporcularını, olimpiyat oyunları dediğimiz bu büyük spor şölenlerinde buluşturmak (Erdem, 1991).

2.19. Fair-Play (Adil Oyun)

Çağımızda; sporun bir eğitim aracı olarak toplumun hemen hemen her kesimi tarafından yapılmakta olduğu aşikârdır. Spordan olabildiğince fazla fayda sağlamak için ilk çağlardan bugüne kadar süregelen spor ahlâkına, spor felsefesine ve sporun prensiplerine bağlı olmakla mümkündür (Şahin, 1998).

İngilizce bir kelime olan fair-play'in, sporda centilmenlik anlamına geldiği, dünyadaki her ulus tarafından bilinmekte olup, İngilizce'de fair; güzel, hoş, zarif, doğru, saf, dürüst, lekesiz, şerefli, adil anlamını taşımaktadır (Simon, 1991).

Spor; sevgi, saygı, barış, hoşgörü, adil olma, eşit davranma, disiplin, coşku haz, neşe, hak, hukuk, mutluluk gibi kişilerin itibarına yakışan kavramları yapısında bulundurduğu gibi; hüznün, acı, keder, kaygı, mutsuzluk, stres gibi yine insani özellikler barındıran kavramları da içine alan sosyal bir etkinliktir. Fair-Play kavramı ise ilk olarak insanların itibarına duyulan saygının göstergesi olarak meydana çıkmış, sporun her kademesinde ve her dalında hakça ve dürüstçe oynamanın temel ahlaki ilkesi olarak kendini kabul ettirmiştir. Bu kavram spora indirildiğinde; adilce, dürüstçe bir oyun, kurallara bağlı kalma, rakibe saygı gösterme, haksız yere kazanılan avantajlardan uzak durma anlamlarına gelir. Aynı zamanda rekabet ettiğin kişi veya kişileri yenmekten değil, onlarla birlikte olmaktan zevk almayı ifade etmektedir. Fair-Play kavramı sadece hakem-sporcu, antrenör-sporcu, taraftar-sporcu ya da iki sporcu ile alakalı bir iletişim biçimi değildir. Fair-Play, spor sahalarında sporcudan seyirciye, antrenörden masöre, yöneticiden personele, hakemden doktora kadar kısacası sporun içinde olan tüm tarafları doğrudan ilgilendiren yeni bir anlayıştır (Pehlivan, 2004: 49).

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değerlerini bazı değişkenlere göre incelemek amacı ile araştırmanın nicel boyutunda “Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeği” kullanılmış ve var olan durum betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 29 merkez ortaokulda eğitim-öğretim gören 5073 kız ve 5364 erkek öğrenci olmak üzere toplam 10437 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 11. Tokat ili Merkez İlçesindeki Ortaokulların Derslik, Şube ve Öğrenci Sayıları

Ortaokul Sayıları	Derslik Sayıları	Şube Sayıları	Öğrenci Sayıları
29	419	416	10437

3.3. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 16 merkez ortaokulda eğitim-öğretim gören (her okuldan 100 öğrenci olmak kaydıyla) 795 kız ve 805 erkek öğrenci olmak üzere toplam 1600 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 12. Araştırma Örnekleminde Bulunan Öğrencilerin Nitelikleri

Öğrencinin Nitelikleri	Özellikler	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kız	795	49,7
	Erkek	805	50,3
Sınıf	5. Sınıf	400	25
	6. Sınıf	400	25
	7. Sınıf	400	25
	8. Sınıf	400	25
Toplam		1600	100

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Mehmet Akif YÜCEKAYA (2017) tarafından hazırlanan ve geliştirilen, geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış, öğrencilerin şahsi bilgilerinden oluşan 11 soruluk demografik bilgi formu ile 23 sorudan oluşan 5'li likert türü "Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeği" [Hiçbir Zaman (1), Nadiren (2), Bazen (3), Sıklıkla (4), Her Zaman (5)] kullanılmıştır.

3.5. Ölçeğin Değerlendirilmesi

Ortaokul düzeyindeki öğrenciler için geliştirilmiş olan "Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeği" 23 soru ve aynı zamanda 6 faktörden oluşmaktadır. Ölçekte olumsuz sorulara ve maddelere yer verilmemiştir. Ölçme birimi olarak 5'li likert türü ölçek "Hiçbir zaman (1), Nadiren (2), Bazen (3), Sıklıkla (4), Her Zaman (5)" kullanılmıştır.

Saygı Faktörü: Ölçekte 1., 13. ve 21. maddeler bu faktör ile ilgilidir. Öğrencinin sportif etkinliklerde rakiplerinin, takım arkadaşlarının ve taraftarların varlığının farkında olarak onlara saygı gösterdiğini ifade eder.

Farkındalık Faktörü: Ölçekte 14. ve 18. maddeler bu faktör ile ilgilidir. Öğrencinin sportif faaliyetlerde kullandığı spor malzemelerini özenle kullanması ile doğaya ve çevreye zarar vermemesi farkındalığını ifade eder.

Milli Kültür ve Beraberlik Faktörü: Ölçekte 6. ve 17. maddeler bu faktör ile ilgilidir. Öğrencinin ülkemizin milli takımlarını destekleme, milli bayram kutlamalarına katılma ve görev alma gibi milli kültür ve beraberliğimize sahip çıkmayı ifade eder.

Sağlıklı Yaşam ve Beslenme Faktörü: Ölçekte 7., 20. ve 22. maddeler bu faktör ile ilgilidir. Öğrencinin sportif faaliyetlere katılımı ile sağlıklı yaşam, kişisel temizlik, sağlıklı ve düzenli beslenmenin önemini ifade eder.

Dayanışma Faktörü: Ölçekte 3., 9., 11., 16. ve 19. maddeler bu faktör ile ilgilidir. Öğrencinin etkinliklerde görevlerini yapmasını, arkadaşlarını desteklemesini, takım ruhuna ve arkadaşlığına önem vermesini, takım arkadaşları ile iş birliği yaparak iyi iletişim kurmasını ifade eder.

Spor Kültürü Faktörü: Ölçekte 2., 4., 5., 8., 10., 12., 15. ve 23. maddeler bu faktör ile ilgilidir. Öğrencinin beden eğitimi ve spor etkinliklerinde spor kıyafetini giyinmeye, rakiplerini düşünerek empati yapmaya, kendini kontrol edebilmeye, fırsat buldukça okul sonrasında bile sportif faaliyetlere katılmaya, centilmence davranmaya, keyif almaya, doğru ve dürüst olmaya, en iyisini yapmaya çalışmaya özen gösterdiğini ifade eder.

Tüm faktörlere ait maddeler ayrı ayrı toplanarak madde sayısına bölünür. Tüm faktörlere ait puanlar 1 ile 5 arasındadır ve ortalama puanlar kendi içlerinde

değerlendirilmiştir. Değerlendirmede rahatlık olması için aşağıda verilen tablo verileri kullanılabilir.

Tablo 13. Ölçeğin Değerlendirilme Tablosu

Her Faktörde Alınabilecek Puanlar	Değeri Sergileyebilme Düzeyi
1.0 - 1.8 puanları arası	Hiçbir Zaman
1.9 - 2.6 puanları arası	Nadiren
2.7 - 3.4 puanları arası	Bazen
3.5 - 4.2 puanları arası	Sıklıkla
4.3 - 5.0 puanları arası	Her Zaman

3.6. Veri Analizleri

Araştırmada veri analizi olarak; demografik değişkenler frekans ve yüzde cinsinden değerlendirilmiştir. Alt boyutların normallik varsayımları Kolmogorov-Smirnov testi vasıtasıyla incelenmiştir. Analiz sonucunda ele alınan tüm alt boyutların normal dağılımdan gelmediği görülmüştür. Bundan dolayı analizlerde parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Alt boyutların düzey sayısı 2 olan kategorik değişkenlerle analizinde Mann-Whitney testi, düzey sayısı 2 den fazla olan değişkenler için Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Tüm analizler IBM SPSS (Version 21) programında yapılmıştır.

Tablo 14. Toplam ve Alt Boyutların Verileri

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Saygı	3,00	15,00	13,46	1,98
Farkındalık	2,00	10,00	9,21	1,30
Milli Kültür ve Beraberlik	2,00	10,00	7,94	1,88
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	3,00	15,00	12,83	2,01
Dayanışma	5,00	25,00	22,28	2,96
Spor Kültürü	8,00	40,00	32,47	4,92
Toplam	34,00	115,00	98,19	11,69

Tablo 15. Ölçeğin Alt Boyutlarına Ait Normallik Sınaması

	Spor Kültürü	Sağlıklı Yaşam	Dayanışma	Saygı	Milli Kültür	Farkındalık
N	1600	1600	1600	1600	1600	1600
X	13.4625	9.2056	7.9425	12.8294	22.2819	32.4688
Ss	1.9754	1.2988	1.8755	2.0144	2.9583	4.9195
Absolute	0.2182	0.3352	0.1579	0.1719	0.1791	0.0939
Positive	0.2182	0.2704	0.1363	0.1406	0.1791	0.0629
Negative	-0.2181	-0.3352	-0.1579	-0.1719	-0.1696	-0.0939
KS-Z	8.7277	13.4092	6.3142	6.8750	7.1639	3.7568
P	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

p<0.05

3.7. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeğinin kullanılabilmesi için ilk önce, ölçeği hazırlayan, geliştiren ve kendi çalışmasında kullanan Mehmet Akif YÜCEKAYA ve Doç. Dr. Mehmet GÜLLÜ'den yazılı izin (Ek-2) alınmıştır. Ayrıca ölçeğin Tokat'taki okullarda uygulanabilmesi için Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü kanalı ile Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğünden yazılı izin (Ek-1) alınmıştır.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular ayrı ayrı tablolar halinde aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 16. Demografik verilerin frekans ve yüzdeleri

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kız	795	49,7
	Erkek	805	50,3
Sınıf	5. Sınıf	400	25
	6. Sınıf	400	25
	7. Sınıf	400	25
	8. Sınıf	400	25
Okul Türü	Özel Okul - İyi gelir	300	18.75
	MEB - İyi gelir	400	25
	MEB - Orta gelir	400	25
	MEB - Dar gelir	500	31.25
Okul Takımı	Evet	804	50.25
	Hayır	796	49.75
Spor Kulübü	Evet	377	23.5625
	Hayır	1223	76.4375
Spor Yapan- Yapmayan	Evet	842	52.6
	Hayır	758	47.4
Baba Öğrenim	İlkokul	190	11.875
	Ortaokul	298	18.625
	Lise	502	31.375
	Önlisans	121	7.5625
	Lisans	364	22.75
	Lisansüstü	125	7.8125
Anne Öğrenim	İlkokul	393	24.5625
	Ortaokul	380	23.75
	Lise	416	26
	Önlisans	77	4.8125
	Lisans	260	16.25
	Lisansüstü	74	4.625
Aile Gelir	0-1600	358	22.375
	1601-3000	526	32.875
	3001-5000	394	24.625
	5001 TL ve üzeri	322	20.125

Tablo 17. Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Cinsiyetlerine Göre İncelenmesi

Ölçeğin Alt Boyutları	Cinsiyet	N	X	SS	Sıra Ort.	Sıra Toplamları	Mann Whitney U	P	r _{tb}
Spor Kültürü	Kız	795	13.61	1.96	843.43	670523.50	285861.50	0.000*	0.11
	Erkek	805	13.32	1.98	758.11	610276.50			
	Toplam	1600	13.46	1.98					
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	Kız	795	9.37	1.19	858.09	682184.50	274200.50	0.000*	0.14
	Erkek	805	9.04	1.38	743.62	598615.50			
	Toplam	1600	9.21	1.30					
Dayanışma	Kız	795	8.00	1.85	813.32	646586.50	309798.50	0.261	
	Erkek	805	7.89	1.90	787.84	634213.50			
	Toplam	1600	7.94	1.88					
Saygı	Kız	795	12.74	1.95	769.29	611582.50	295172.50	0.006*	0.08
	Erkek	805	12.92	2.07	831.33	669217.50			
	Toplam	1600	12.83	2.01					
Milli Kültür ve Beraberlik	Kız	795	22.35	2.92	809.34	643423.00	312962.00	0.440	
	Erkek	805	22.22	3.00	791.77	637377.00			
	Toplam	1600	22.28	2.96					
Farkındalık	Kız	795	32.42	4.85	794.31	631475.50	315065.50	0.593	
	Erkek	805	32.52	4.99	806.61	649324.50			
	Toplam	1600	32.47	4.92					

*p<0.05

Tablo 17'de ortaokullarda okuyan öğrenciler için beden eğitimi ve spor dersine ilişkin en yüksek değer farkındalık değeri ($x=32.47$) iken, onu milli kültür ve beraberlik değeri ($x=22.28$), spor kültürü değeri ($x=13.46$), saygı değeri ($x=12.83$), sağlıklı yaşam ve beslenme değeri ($x=9.21$) izlemiştir. En düşük değer ortalamasında ise dayanışma değeri ($x=7.94$) vardır.

Tablo 17'ye göre kızların spor kültürü değer ortalama puanları ($x=13.61$) erkeklerin spor kültürü değer ortalama puanlarından ($x=13.32$) daha yüksektir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre spor kültürü değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) çıkmıştır ($p<0.05$).

Tablo 17'ye göre kızların sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanları ($x=9.37$) erkeklerin sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanlarından ($x=9.04$) daha yüksektir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre sağlıklı yaşam ve beslenme değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) çıkmıştır ($p<0.05$).

Tablo 17'ye göre kızların dayanışma değer ortalama puanları ($x=8.00$), erkeklerin dayanışma değer ortalama puanlarından ($x=7.89$) daha yüksektir. Fakat öğrencilerin cinsiyetlerine göre dayanışma değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.261$) değildir ($p>0.05$).

Tablo 17'ye göre erkeklerin saygı değer ortalama puanları ($x=12.92$) kızların saygı değer ortalama puanlarından ($x=12.74$) daha yüksektir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre saygı değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.006$) çıkmıştır ($p<0.05$).

Tablo 17'ye göre kızların milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanları ($x=22.35$) erkeklerin milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanlarından ($x=22.22$) daha yüksektir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre milli kültür ve beraberlik değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.440$) değildir ($p>0.05$).

Tablo 17'ye göre erkeklerin farkındalık değer ortalama puanları ($x=32.52$) kızların farkındalık değer ortalama puanlarından ($x=32.42$) daha yüksektir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre farkındalık değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.593$) bulunmamıştır ($p<0.05$).

Tablo 18. Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Sınıflarına Göre İncelenmesi

Ölçeğin Alt Boyutları	Sınıf	N	Ort	Ss	Sıra Ort	K-W	Sd	p	Gru p	p	Rrb			
Saygı	5. Sınıflar	400	13,78	1,78	881,77	42,059	3	0,000*	5>7	0,000	0,18			
									5>8	0,000	0,20			
	6. Sınıflar	400	13,70	1,89	860,56				6>7	0,000	0,15			
									6>8	0,000	0,17			
	7. Sınıflar	400	13,24	2,02	738,82									
	8. Sınıflar	400	13,13	2,13	720,85									
	Toplam	1600	13,46	1,98										
Farkındalık	5. Sınıflar	400	9,25	1,38	837,78	19,100	3	0,000*	5>7	0,028	0,08			
									5>8	0,001	0,12			
	6. Sınıflar	400	9,36	1,14	848,06				6>7	0,010	0,09			
									6>8	0,000	0,13			
	7. Sınıflar	400	9,12	1,41	775,32									
	8. Sınıflar	400	9,10	1,24	740,84									
	Toplam	1600	9,21	1,30										
Milli Kültür ve Beraberlik	5. Sınıflar	400	8,32	1,73	894,73	53,922	3	0,000*	5>7	0,011	0,10			
									5>8	0,000	0,29			
	6. Sınıflar	400	8,06	1,84	828,02				6>8	0,000	0,20			
									7>8	0,000	0,01			
	7. Sınıflar	400	7,99	1,86	812,49							8		
	8. Sınıflar	400	7,40	1,95	666,76									
	Toplam	1600	7,94	1,88										
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	5. Sınıflar	400	13,08	1,83	850,26	17,994	3	0,000*	5>7	0,007	0,11			
									5>8	0,001	0,13			
	6. Sınıflar	400	13,07	1,81	845,94				6>7	0,010	0,10			
									6>8	0,001	0,13			
	7. Sınıflar	400	12,62	2,18	763,11									
	8. Sınıflar	400	12,56	2,15	742,69									
	Toplam	1600	12,83	2,01										
Dayanışma	5. Sınıflar	400	22,49	2,67	821,92	8,839	3	0,000*	5>8	0,033	0,09			
									6>8	0,007	0,17			
	6. Sınıflar	400	22,53	2,89	841,69									
	7. Sınıflar	400	22,18	2,98	784,33									
	8. Sınıflar	400	21,94	3,24	754,06									
	Toplam	1600	22,28	2,96										
Spor Kültürü	5. Sınıflar	400	33,28	4,65	877,22	40,756	3	0,000*	5>7	0,000	0,19			
									5>8	0,000	0,19			
	6. Sınıflar	400	33,13	4,90	870,85				6>7	0,000	0,18			
									6>8	0,000	0,18			
	7. Sınıflar	400	31,70	4,98	727,02									
	8. Sınıflar	400	31,77	4,94	726,91									
	Toplam	1600	32,47	4,92	881,77									

*p<0.05

Tablo 18'e göre 5.sınıfların spor kültürü değer ortalama puanı ($x=33,28$), 6.sınıfların spor kültürü değer ortalama puanı ($33,13$) 7.sınıfların spor kültürü değer ortalama puanı ($x=31,70$), 8.sınıfların spor kültürü değer ortalama puanı ($x=31,77$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin sınıflarına göre spor kültürü değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) çıkmıştır ($p<0,05$).

Tablo 18'e göre 5.sınıfların sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=13,08$), 6.sınıfların sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=13,07$) 7.sınıfların sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,62$), 8.sınıfların sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,56$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin sınıflarına göre sağlıklı yaşam ve beslenme değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) çıkmıştır ($p<0,05$).

Tablo 18'e göre 5.sınıfların dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,49$), 6.sınıfların dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,53$) 7.sınıfların dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,18$), 8.sınıfların dayanışma değer ortalama puanı ($x=21,94$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin sınıflarına göre dayanışma değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) çıkmıştır ($p<0,05$).

Tablo 18'e göre 5.sınıfların saygı değer ortalama puanı ($x=13,78$), 6.sınıfların saygı değer ortalama puanı ($x=13,70$) 7.sınıfların saygı değer ortalama puanı ($x=13,24$), 8.sınıfların saygı değer ortalama puanı ($x=13,13$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin sınıflarına göre saygı değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) çıkmıştır ($p<0,05$).

Tablo 18'e göre 5.sınıfların milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=8,32$), 6.sınıfların milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=8,06$) 7.sınıfların milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,99$), 8.sınıfların milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,40$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin sınıflarına göre milli kültür ve beraberlik değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) çıkmıştır ($p<0,05$).

Tablo 18'e göre 5.sınıfların farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,25$), 6.sınıfların farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,36$) 7.sınıfların farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,12$), 8.sınıfların farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,10$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin sınıflarına göre farkındalık değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) çıkmıştır ($p<0,05$).

Tablo 19. Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Okul Türüne Göre İncelenmesi

Ölçeğin Alt Boyutları	Sınıf	N	Ort	Ss	Sıra Ort	K-W	Sd	p	Grup	p	Rrb
Saygı	Özel	300	13,47	2,00	794,22	8,573	3	0,036*	2>4	0,007	0,13
	İyi Gelir	400	13,64	1,80	837,02				3>4	0,033	0,08
	Orta Gelir	400	13,48	2,09	822,40						
	Dar Gelir	500	13,31	1,99	757,54						
	Toplam	1600	13,46	1,98							
Farkındalık	Özel	300	9,27	1,27	820,53	12,277	3	0,006*	2>3	0,003	0,11
	İyi Gelir	400	9,10	1,43	767,62				3>4	0,003	0,10
	Orta Gelir	400	9,34	1,20	852,65						
	Dar Gelir	500	9,14	1,27	773,07						
	Toplam	1600	9,21	1,30							
Milli Kültür ve Beraberlik	Özel	300	7,80	1,87	761,11	3,626	3	0,305			
	İyi Gelir	400	8,05	1,84	826,09						
	Orta Gelir	400	7,94	1,87	797,85						
	Dar Gelir	500	7,95	1,91	805,79						
	Toplam	1600	7,94	1,88							
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	Özel	300	12,51	2,09	723,53	19,502	3	0,000*	1>2	0,000	0,18
	İyi Gelir	400	13,12	1,85	865,34				1>3	0,004	0,13
	Orta Gelir	400	12,91	2,04	825,11				2>4	0,003	0,11
	Dar Gelir	500	12,72	2,05	775,12						
	Toplam	1600	12,83	2,01							
Dayanışma	Özel	300	22,43	2,88	816,65	23,361	3	0,000*	1>4	0,009	0,11
	İyi Gelir	400	22,77	2,58	876,94				2>3	0,016	0,10
	Orta Gelir	400	22,22	3,09	798,90				2>4	0,000	0,02
	Dar Gelir	500	21,85	3,12	730,95				3>4	0,028	0,08
	Toplam	1600	22,28	2,96							
Spor Kültürü	Özel	300	32,69	4,73	818,34	41,219	3	0,000*	1>2	0,039	0,10
	İyi Gelir	400	33,28	4,92	887,20				1>4	0,000	0,16
	Orta Gelir	400	32,76	4,84	829,38				2>4	0,000	0,04
	Dar Gelir	500	31,46	4,94	697,33				3>4	0,000	0,16
	Toplam	1600	32,47	4,92	794,22						

*p<0.05

Tablo 19'a göre özel okul öğrencileri için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=32,69$), MEB iyi gelir öğrencileri için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=33,28$), MEB orta gelir öğrencileri için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=32,76$), MEB dar gelir öğrencileri için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=31,46$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin okul türüne göre spor kültürü değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) çıkmıştır ($p<0,05$).

Tablo 19'a göre özel okul öğrencileri için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,51$), MEB iyi gelir öğrencileri için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=13,12$) MEB orta gelir öğrencileri için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,91$), MEB dar gelir öğrencileri için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,72$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin okul türüne göre sağlıklı

yaşam ve beslenme değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) çıkmıştır ($p<0,05$).

Tablo 19'a göre özel okul öğrencileri için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,43$), MEB iyi gelir öğrencileri için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,77$), MEB orta gelir öğrencileri için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,22$), MEB dar gelir öğrencileri için dayanışma değer ortalama puanı ($x=21,85$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin okul türüne göre dayanışma değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 19'a göre özel okul öğrencileri için saygı değer ortalama puanı ($x=13,47$), MEB iyi gelir öğrencileri için saygı değer ortalama puanı ($x=13,64$), MEB orta gelir öğrencileri için saygı değer ortalama puanı ($x=13,48$), MEB dar gelir öğrencileri için saygı değer ortalama puanı ($x=13,31$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin okul türüne göre saygı değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,036$) bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 19'a göre özel okul öğrencileri için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,80$), MEB iyi gelir öğrencileri için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=8,05$), MEB orta gelir öğrencileri için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,94$), MEB dar gelir öğrencileri için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,95$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin okul türüne göre milli kültür değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,305$) bulunmamıştır. ($p>0,05$).

Tablo 19'a göre özel okul öğrencileri için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,27$), MEB iyi gelir öğrencileri için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,10$), MEB orta gelir öğrencileri için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,34$), MEB dar gelir öğrencileri için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,14$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin okul türüne göre farkındalık değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,006$) çıkmıştır ($p<0,05$).

Tablo 20. Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Okul Takımında Oynama Durumlarına Göre İncelenmesi

Ölçeğin Alt Boyutları	Durum	N	X	SS	Sıra Ort.	Sıra Toplamları	Mann Whitney U	P	r _{tb}
Spor Kültürü	Evēt	804	13.65	1.75	833.90	670459.00	293135.00	0.002*	0.08
	Hayır	796	13.27	2.16	766.76	610341.00			
	Toplam	1600	13.46	1.98					
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	Evēt	804	9.35	1.11	839.54	674989.00	288605.00	0.000*	0.10
	Hayır	796	9.06	1.45	761.07	605811.00			
	Toplam	1600	9.21	1.30					
Dayanışma	Evēt	804	8.15	1.78	849.00	682594.00	281000.00	0.000*	0.12
	Hayır	796	7.73	1.95	751.52	598206.00			
	Toplam	1600	7.94	1.88					
Saygı	Evēt	804	13.26	1.82	902.44	725562.00	238032.00	0.000*	0.26
	Hayır	796	12.39	2.11	697.54	555238.00			
	Toplam	1600	12.83	2.01					
Milli Kültür ve Beraberlik	Evēt	804	22.81	2.51	879.34	706990.00	256604.00	0.000*	0.20
	Hayır	796	21.74	3.27	720.87	573810.00			
	Toplam	1600	22.28	2.96					
Farkındalık	Evēt	804	33.60	4.23	901.77	725020.00	238574.00	0.000*	0.25
	Hayır	796	31.32	5.29	698.22	555780.00			
	Toplam	1600	32.47	4.92					

*p<0.05

Tablo 20'ye göre okul takımlarında olan öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanları (x=13.65) okul takımlarında olmayan öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanlarından (x=13.27) daha yüksektir. Öğrencilerin okul takımlarında olma durumlarına göre spor kültürü değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı (p=0.002) çıkmıştır (p<0.05).

Tablo 20'ye göre okul takımlarında olan öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanları (x=9.35) okul takımlarında olmayan öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanlarından (x=9.06) daha yüksektir. Öğrencilerin okul takımlarında olma durumlarına göre sağlıklı yaşam ve beslenme değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı (p=0.000) bulunmuştur (p<0.05).

Tablo 20'ye göre okul takımlarında olan öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanları (x=8.15) okul takımlarında olmayan öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanlarından (x=7.73) daha yüksektir. Öğrencilerin okul takımlarında olma durumlarına göre dayanışma değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı (p=0.000) bulunmuştur (p<0.05).

Tablo 20'ye göre okul takımlarında olan öğrenciler için saygı değer ortalama puanları (x=13.26) okul takımlarında olmayan öğrenciler için saygı değer ortalama puanlarından (x=12.39) daha düşüktür. Öğrencilerin okul takımlarında olma durumlarına

göre saygı değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 20'ye göre okul takımlarında olan öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanları ($x=22.81$) okul takımlarında olmayan öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanlarından ($x=21.74$) daha yüksektir. Öğrencilerin okul takımında olma durumlarına göre milli kültür ve beraberlik değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 20'ye göre okul takımlarında olan öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanları ($x=33.60$) okul takımlarında olmayan öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanlarından ($x=31.32$) daha yüksektir. Öğrencilerin okul takımlarında olma durumlarına göre farkındalık değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) çıkmıştır ($p<0.05$).

Tablo 21. Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Spor Kulübünde Oynama Durumlarına Göre İncelenmesi

Ölçeğin Alt Boyutları	Durum	N	X	SS	Sıra Ort.	Sıra Toplamları	Mann Whitney U	P	r_{tb}
Spor Kültürü	Evet	377	13.85	1.63	884.48	333448.50	198875.50	0.000*	0.14
	Hayır	1223	13.34	2.06	774.61	947351.50			
	Toplam	1600	13.46	1.98					
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	Evet	377	9.35	1.05	826.90	311739.50	220584.50	0.148	
	Hayır	1223	9.16	1.36	792.36	969060.50			
	Toplam	1600	9.21	1.30					
Dayanışma	Evet	377	8.24	1.72	870.14	328044.00	204280.00	0.001*	0.11
	Hayır	1223	7.85	1.91	779.03	952756.00			
	Toplam	1600	7.94	1.88					
Saygı	Evet	377	13.62	1.62	993.25	374455.00	157869.00	0.000*	0.32
	Hayır	1223	12.59	2.06	741.08	906345.00			
	Toplam	1600	12.83	2.01					
Milli Kültür ve Beraberlik	Evet	377	23.26	2.25	963.90	363388.50	168935.50	0.000*	0.27
	Hayır	1223	21.98	3.08	750.13	917411.50			
	Toplam	1600	22.28	2.96					
Farkındalık	Evet	377	34.42	3.86	988.21	372556.00	159768.00	0.000*	0.31
	Hayır	1223	31.87	5.05	742.64	908244.00			
	Toplam	1600	32.47	4.92	884.48	333448.50			

* $p<0.05$

Tablo 21'e göre spor kulüplerinde olan öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanları ($x=13.85$) spor kulüplerinde olmayan öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanlarından ($x=13.34$) daha yüksektir. Öğrencilerin spor kulüplerinde olma durumlarına göre spor kültürü değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) çıkmıştır ($p<0.05$).

Tablo 21'e göre spor kulüplerinde olan öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanları ($x=9.35$) spor kulüplerinde olmayan öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanlarından ($x=9.16$) daha yüksektir. Öğrencilerin spor kulüplerinde olma durumlarına göre sağlıklı yaşam ve beslenme değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.148$) değildir ($p>0.05$).

Tablo 21'e göre spor kulüplerinde olan öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanları ($x=8.24$) spor kulüplerinde olmayan öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanlarından ($x=7.85$) daha yüksektir. Öğrencilerin spor kulüplerinde olma durumlarına göre dayanışma değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) çıkmıştır ($p<0.05$).

Tablo 21'e göre spor kulüplerinde olan öğrenciler için saygı değer ortalama puanları ($x=13.62$) spor kulüplerinde olmayan öğrenciler için saygı değer ortalama puanlarından ($x=12.59$) daha yüksektir. Öğrencilerin spor kulüplerinde olma durumlarına göre saygı değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 21'e göre spor kulüplerinde olan öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanları ($x=23.26$) spor kulüplerinde olmayan öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanlarından ($x=21.98$) daha yüksektir. Öğrencilerin spor kulüplerinde olma durumlarına göre milli kültür ve beraberlik değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 21'e göre spor kulüplerinde olan öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanları ($x=34.42$) spor kulüplerinde olmayan öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanlarından ($x=31.87$) daha yüksektir. Öğrencilerin spor kulüplerinde olma durumlarına göre farkındalık değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) çıkmıştır ($p<0.05$).

Tablo 22. Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Değerlerinin Spor Yapma Durumlarına Göre İncelenmesi

Ölçeğin Alt Boyutları	Durum	N	X	SS	Sıra Ort.	Sıra Toplamları	Mann Whitney U	P	r _{tb}
Spor Kültürü	Evet	842	13.67	1.74	838.58	706088.50	287050.50	0.000*	0.10
	Hayır	758	13.23	2.18	758.19	574711.50			
	Toplam	1600	13.46	1.98					
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	Evet	842	9.34	1.13	839.23	706635.00	286504.00	0.000*	0.10
	Hayır	758	9.05	1.45	757.47	574165.00			
	Toplam	1600	9.21	1.30					
Dayanışma	Evet	842	8.12	1.81	844.68	711223.50	281915.50	0.000*	0.12
	Hayır	758	7.74	1.93	751.42	569576.50			
	Toplam	1600	7.94	1.88					
Saygı	Evet	842	13.27	1.83	904.27	761399.50	231739.50	0.000*	0.27
	Hayır	758	12.34	2.10	685.22	519400.50			
	Toplam	1600	12.83	2.01					
Milli Kültür ve Beraberlik	Evet	842	22.82	2.51	881.36	742102.50	251036.50	0.000*	0.21
	Hayır	758	21.68	3.29	710.68	538697.50			
	Toplam	1600	22.28	2.96					
Farkındalık	Evet	842	33.66	4.24	908.92	765314.00	227825.00	0.000*	0.29
	Hayır	758	31.14	5.27	680.06	515486.00			
	Toplam	1600	32.47	4.92					

*p<0.05

Tablo 22'ye göre spor yapan öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanları (x=13.67) spor yapmayan öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanlarından (x=13.23) daha yüksektir. Öğrencilerin spor yapma durumlarına göre spor kültürü değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı (p=0.000) çıkmıştır (p<0.05).

Tablo 22'ye göre spor yapan öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanları (x=9.34) spor yapmayan öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanlarından (x=9.05) daha yüksektir. Bu durumda öğrencilerin spor yapma durumlarına göre sağlıklı yaşam ve beslenme değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı (p=0.000) çıkmıştır (p<0.05).

Tablo 22'ye göre spor yapan öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanları (x=8.12) spor yapmayan öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanlarından (x=7.74) daha yüksektir. Öğrencilerin spor yapma durumlarına göre dayanışma değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı (p=0.000) çıkmıştır (p<0.05).

Tablo 22'ye göre spor yapan öğrenciler için saygı değer ortalama puanları (x=13.27) spor yapmayan öğrenciler için saygı değer ortalama puanlarından (x=12.34) daha yüksektir. Öğrencilerin spor yapma durumlarına göre saygı değer alt boyutunda

ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 22'ye göre spor yapan öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanları ($x=22.82$) spor yapmayan öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanlarından ($x=21.68$) daha yüksektir. Öğrencilerin spor yapma durumlarına göre milli kültür ve beraberlik değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 22'ye göre spor yapan öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanları ($x=33.66$) spor yapmayan öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanlarından ($x=31.14$) daha yüksektir. Öğrencilerin spor yapma durumlarına göre farkındalık değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0.000$) çıkmıştır ($p<0.05$).

Tablo 23. Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi

Ölçeğin Alt Boyutları	Babalarının Eğitim Seviyesi	N	Ort	Ss	Sıra Ort	K-W	Sd	p	Grup	p	Rrb
Saygı	İlkokul	190	13,45	2,00	799,27	4,472	5	0,484			
	Ortaokul	298	13,30	2,06	763,47						
	Lise	502	13,41	2,09	800,07						
	Lisans	121	13,31	2,15	782,93						
	Önlisans	364	13,65	1,68	822,98						
	Y.Lisans	125	13,69	1,85	843,92						
	Toplam	1600	13,46	1,98							
Farkındalık	İlkokul	190	9,26	1,21	818,29	13,474	5	0,019*	1>2	0,049	0,10
	Ortaokul	298	9,05	1,36	741,97				2>3	0,020	0,09
	Lise	502	9,22	1,31	812,70				2>5	0,001	0,13
	Lisans	121	9,02	1,55	759,82				4>5	0,042	0,11
	Önlisans	364	9,36	1,14	845,90						
	Y.Lisans	125	9,16	1,36	771,16						
	Toplam	1600	9,21	1,30							
Milli Kültür ve Beraberlik	İlkokul	190	7,86	1,92	782,22	2,271	5	0,210			
	Ortaokul	298	7,93	1,99	807,42						
	Lise	502	8,05	1,76	819,93						
	Lisans	121	7,88	1,81	774,17						
	Önlisans	364	7,84	1,98	783,42						
	Y.Lisans	125	8,02	1,73	808,98						
	Toplam	1600	7,94	1,88							
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	İlkokul	190	12,58	2,20	758,25	2,588	5	0,773			
	Ortaokul	298	12,81	2,05	798,66						
	Lise	502	12,82	2,01	798,00						
	Lisans	121	12,91	1,88	808,48						
	Önlisans	364	12,94	1,94	822,58						
	Y.Lisans	125	12,88	2,00	807,12						
	Toplam	1600	12,83	2,01							
Dayanışma	İlkokul	190	21,79	3,07	716,70	25,359	5	0,000*	1>4	0,029	0,14
	Ortaokul	298	21,90	3,08	737,67				1>5	0,000	0,19
	Lise	502	22,22	3,00	791,14				1>6	0,002	0,20
	Lisans	121	22,48	2,77	833,59				2>5	0,000	0,17
	Önlisans	364	22,76	2,62	870,59				2>6	0,004	0,17
	Y.Lisans	125	22,62	3,21	879,12				3>5	0,011	0,10
	Toplam	1600	22,28	2,96							
Spor Kültürü	İlkokul	190	31,61	4,86	710,86	36,551	5	0,000*	1>3	0,008	0,13
	Ortaokul	298	31,44	5,05	696,95				1>4	0,006	0,18
	Lise	502	32,67	4,73	814,83				1>5	0,000	0,22
	Lisans	121	32,95	4,96	859,40				1>6	0,000	0,25
	Önlisans	364	33,04	4,91	856,80				2>3	0,000	0,15
	Y.Lisans	125	33,32	4,95	905,08				2>4	0,001	0,20
	Toplam	1600	32,47	4,92					2>5	0,000	0,20
								2>6	0,000	0,26	

*p<0.05

Tablo 23'e göre babaları ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı (x=31,61), babaları ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı (x=31,44), babaları liseden mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü

değer ortalama puanı ($x=32,67$), babaları lisanstan mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=32,95$), babaları ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=33,04$) ve babaları yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=33,32$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin babalarının eğitim seviyesine göre spor kültürü değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 23'e göre babaları ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,58$), babaları ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,81$), babaları liseden mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,82$), babaları lisanstan mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,91$), babaları ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,94$) ve babaları yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,88$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin babalarının eğitim seviyesine göre sağlıklı yaşam ve beslenme değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,773$) bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 23'e göre babaları ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=21,79$), babaları ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=21,90$), babaları liseden mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,22$), babaları lisanstan mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,48$), babaları ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,76$) ve babaları yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,62$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin babalarının eğitim seviyesine göre dayanışma değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 23'e göre babaları ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,45$), babaları ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,30$), babaları liseden mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,41$), babaları lisanstan mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,31$), babaları ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,65$) ve babaları yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,69$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin babalarının eğitim seviyesine göre saygı değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,484$) bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 23'e göre babaları ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,86$), babaları ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,93$), babaları liseden mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=8,05$), babaları lisanstan mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,88$), babaları ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,84$) ve babaları yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=8,02$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin babalarının eğitim seviyesine göre milli kültür ve beraberlik değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,210$) bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 23'e göre babaları ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,26$), babaları ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,05$), babaları liseden mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,22$), babaları lisanstan mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,02$), babaları ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,36$) ve babaları yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,16$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin babalarının eğitim seviyesine göre farkındalık değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,019$) çıkmıştır ($p<0,05$).

Tablo 24. Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi

Ölçeğin Alt Boyutları	Annelerinin Eğitim Seviyesi	N	Ort	Ss	Sıra Ort	K-W	Sd	p	Grup	p	Rrb
Saygı	İlkokul	393	13,37	1,95	769,86	5,795	5	0,327			
	Ortaokul	380	13,46	2,09	818,90						
	Lise	416	13,35	2,08	782,47						
	Lisans	77	13,66	1,58	811,82						
	Önlisans	260	13,72	1,72	843,26						
	Y.Lisans	74	13,47	2,07	808,06						
	Toplam	1600	13,46	1,98							
Farkındalık	İlkokul	393	9,14	1,29	772,39	4,136	5	0,530			
	Ortaokul	380	9,15	1,42	797,48						
	Lise	416	9,26	1,20	811,60						
	Lisans	77	9,25	1,16	793,81						
	Önlisans	260	9,29	1,33	834,62						
	Y.Lisans	74	9,19	1,27	790,03						
	Toplam	1600	9,21	1,30							
Milli Kültür ve Beraberlik	İlkokul	393	7,91	1,88	791,44	1,792	5	0,877			
	Ortaokul	380	7,96	1,93	809,54						
	Lise	416	7,94	1,87	800,36						
	Lisans	77	8,17	1,74	849,95						
	Önlisans	260	7,86	1,90	781,55						
	Y.Lisans	74	8,09	1,64	818,05						
	Toplam	1600	7,94	1,88							
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	İlkokul	393	12,65	2,06	760,14	5,236	5	0,388			
	Ortaokul	380	12,88	2,02	813,74						
	Lise	416	12,84	2,05	807,46						
	Lisans	77	13,13	1,82	863,28						
	Önlisans	260	12,94	1,86	814,01						
	Y.Lisans	74	12,74	2,26	794,97						
	Toplam	1600	12,83	2,01							
Dayanışma	İlkokul	393	21,90	3,09	738,62	19,238	5	0,002*	1>3	0,047	0,08
	Ortaokul	380	22,21	2,93	787,99				1>5	0,000	0,17
	Lise	416	22,29	3,02	801,87				1>6	0,002	0,22
	Lisans	77	22,43	2,68	815,42				2>5	0,024	0,10
	Önlisans	260	22,78	2,57	870,80				2>6	0,021	0,17
	Y.Lisans	74	22,78	3,34	923,20				3>6	0,032	0,15
	Toplam	1600	22,28	2,96							
Spor Kültürü	İlkokul	393	31,98	4,76	744,48	23,755	5	0,000*	1>3	0,032	0,09
	Ortaokul	380	31,99	5,08	754,31				1>4	0,017	0,17
	Lise	416	32,67	4,73	813,76				1>5	0,000	0,19
	Lisans	77	33,19	4,82	878,88				2>4	0,034	0,15
	Önlisans	260	33,29	5,01	893,91				2>5	0,000	0,17
	Y.Lisans	74	32,74	5,32	850,93				3>5	0,028	0,10
	Toplam	1600	32,47	4,92							

*p<0.05

Tablo 24'e göre anneleri ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı (x=31,98), anneleri ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü

değer ortalama puanı ($x=31,99$), anneleri liseden mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=32,67$), anneleri lisanstan mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=33,19$), anneleri ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=33,29$) ve anneleri yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=32,74$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesine göre spor kültürü değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 24'e göre anneleri ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,65$), anneleri ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,88$), anneleri liseden mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,84$), anneleri lisanstan mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=13,13$), anneleri ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,94$) ve anneleri yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,74$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesine göre sağlıklı yaşam ve beslenme değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,388$) bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 24'e göre anneleri ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=21,90$), anneleri ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,21$), anneleri liseden mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,29$), anneleri lisanstan mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,43$), anneleri ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,78$) ve anneleri yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,78$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesine göre dayanışma değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,002$) bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 24'e göre anneleri ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,37$), anneleri ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,46$), anneleri liseden mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,35$), anneleri lisanstan mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,66$), anneleri ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,72$) ve anneleri yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,47$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesine göre saygı değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,327$) bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 24'e göre anneleri ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,91$), anneleri ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,96$), anneleri liseden mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,94$), anneleri lisanstan mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=8,17$), anneleri ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,86$) ve anneleri yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=8,09$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesine göre milli kültür ve beraberlik değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,877$) bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 24'e göre anneleri ilkokuldan mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,14$), anneleri ortaokuldan mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,15$), anneleri liseden mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,26$), anneleri lisanstan mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,25$), anneleri ön lisanstan mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,29$) ve anneleri yüksek lisanstan mezun olmuş öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,19$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesine göre farkındalık değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,530$) bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 25. Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre İncelenmesi

Ölçeğin Alt Boyutları	Gelir	N	Ort	Ss	Sıra Ort	K-W	Sd	p	Grup	p	Rrb
Saygı	0-1600	358	13,28	2,00	750,40	6,916	3	0,075			
	1601-3000	526	13,48	2,01	810,41						
	3001-5000	394	13,59	1,87	831,90						
	5001 ve üzeri	322	13,48	2,01	801,59						
	Toplam	1600	13,46	1,98							
Farkındalık	0-1600	358	9,10	1,42	775,16	2,370	3	0,499			
	1601-3000	526	9,23	1,31	816,69						
	3001-5000	394	9,28	1,16	806,18						
	5001 ve üzeri	322	9,20	1,30	795,27						
	Toplam	1600	9,21	1,30							
Milli Kültür ve Beraberlik	0-1600	358	7,91	1,88	790,60	2,753	3	0,431			
	1601-3000	526	8,01	1,88	819,28						
	3001-5000	394	7,84	1,89	773,51						
	5001 ve üzeri	322	8,00	1,85	813,85						
	Toplam	1600	7,94	1,88							
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	0-1600	358	12,68	2,07	769,06	2,543	3	0,468			
	1601-3000	526	12,90	2,01	818,14						
	3001-5000	394	12,87	1,94	801,93						
	5001 ve üzeri	322	12,84	2,05	804,90						
	Toplam	1600	12,83	2,01							
Dayanışma	0-1600	358	21,76	3,02	707,10	22,495	3	0,000*	1>2	0,000	0,14
	1601-3000	526	22,40	2,84	818,30				1>3	0,002	0,13
	3001-5000	394	22,38	2,84	808,92				1>4	0,000	0,20
	5001 ve üzeri	322	22,55	3,16	864,97						
	Toplam	1600	22,28	2,96							
Spor Kültürü	0-1600	358	31,53	4,83	693,88	27,646	3	0,000*	1>2	0,000	0,15
	1601-3000	526	32,62	4,85	816,50				1>3	0,000	0,16
	3001-5000	394	32,61	5,03	819,83				1>4	0,000	0,22
	5001 ve üzeri	322	33,10	4,87	869,26						
	Toplam	1600	32,47	4,92	750,40						

*p<0.05

Tablo 25'e göre ailesinin bir aylık geliri 1600 TL ve altında bulunan öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=31,53$), ailesinin bir aylık geliri 1601-3000 TL diliminde bulunan öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=32,62$), ailesinin bir aylık geliri 3001-5000 TL diliminde bulunan öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=32,61$), ailesinin bir aylık geliri 5001 TL ve üzerinde bulunan öğrenciler için spor kültürü değer ortalama puanı ($x=33,10$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin ailesinin bir aylık gelirine göre spor kültürü değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 25'e göre ailesinin bir aylık geliri 1600 TL ve altında bulunan öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,68$), ailesinin bir aylık geliri 1601-3000 TL diliminde bulunan öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,92$), ailesinin bir aylık geliri 3001-5000 TL diliminde bulunan öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,87$), ailesinin bir aylık geliri 5001

TL ve üzerinde bulunan öğrenciler için sağlıklı yaşam ve beslenme değer ortalama puanı ($x=12,84$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin ailesinin bir aylık gelirine göre sağlıklı yaşam ve beslenme değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,468$) bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 25'e göre ailesinin bir aylık geliri 1600 TL ve altında bulunan öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=21,76$), ailesinin bir aylık geliri 1601-3000 TL diliminde bulunan öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,40$), ailesinin bir aylık geliri 3001-5000 TL diliminde bulunan öğrenciler için dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,38$), ailesinin bir aylık geliri 5001 TL ve üzerinde bulunan öğrencilerin dayanışma değer ortalama puanı ($x=22,55$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin ailesinin bir aylık gelirine göre dayanışma değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,000$) bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 25'e göre ailesinin bir aylık geliri 1600 TL ve altında bulunan öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,28$), ailesinin bir aylık geliri 1601-3000 TL diliminde bulunan öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,48$), ailesinin bir aylık geliri 3001-5000 TL diliminde bulunan öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,59$), ailesinin bir aylık geliri 5001 TL ve üzerinde bulunan öğrenciler için saygı değer ortalama puanı ($x=13,48$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin ailesinin bir aylık gelirine göre saygı değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,075$) bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 25'e göre ailesinin bir aylık geliri 1600 TL ve altında bulunan öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,91$), ailesinin bir aylık geliri 1601-3000 TL diliminde bulunan öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=8,01$), ailesinin bir aylık geliri 3001-5000 TL diliminde bulunan öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=7,84$), ailesinin bir aylık geliri 5001 TL ve üzerinde bulunan öğrenciler için milli kültür ve beraberlik değer ortalama puanı ($x=8,00$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin ailesinin bir aylık gelirine göre milli kültür ve beraberlik değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,431$) bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 25'e göre ailesinin bir aylık geliri 1600 TL ve altında bulunan öğrencilerin farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,10$), ailesinin bir aylık geliri 1601-3000 TL diliminde bulunan öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,23$), ailesinin bir aylık geliri 3001-5000 TL diliminde bulunan öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,28$), ailesinin bir aylık geliri 5001 TL ve üzerinde bulunan öğrenciler için farkındalık değer ortalama puanı ($x=9,20$) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin ailesinin bir aylık gelirine göre

farkındalık değer alt boyutunda ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,499$) bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 26. Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Değerlerinin Alt Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Spearman's Rho	Saygı	Farkındalık	Milli Kültür ve Beraberlik	Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	Dayanışma	Spor Kültürü
N=1600						
Saygı	1,000	0,445* p=0,000	0,253* p=0,000	0,377* p=0,000	0,515* p=0,000	0,589* p=0,000
Farkındalık	0,445* p=0,000	1,000	0,239* p=0,000	0,316* p=0,000	0,396* p=0,000	0,400* p=0,000
Milli Kültür ve Beraberlik	0,253* p=0,000	0,239 p=0,000	1,000	0,303* p=0,000	0,292* p=0,000	0,349* p=0,000
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	0,377* p=0,000	0,316* p=0,000	0,303* p=0,000	1,000	0,486* p=0,000	0,559* p=0,000
Dayanışma	0,515* p=0,000	0,396* p=0,000	0,292* p=0,000	0,486* p=0,000	1,000	0,591* p=0,000
Spor Kültürü	0,589* p=0,000	0,400* p=0,000	0,349* p=0,000	0,559* p=0,000	0,591* p=0,000	1,000

Tablo 26'ya göre ortaokul öğrencilerin değer alt boyutları (Saygı, Farkındalık, Milli Kültür ve Beraberlik, Sağlıklı Yaşam ve Beslenme, Dayanışma, Spor kültürü) arasında orta düzeyde anlamlı pozitif yönlü bir ilişki vardır.

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA

Bu araştırma, ortaokullarda eğitim-öğretim gören öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değerlerini bazı değişkenlere göre incelemek amacı ile yapılmıştır. Çalışmada 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 29 merkez ortaokulda öğrenim gören 5073 kız ve 5364 erkek öğrenci olmak üzere toplam 10437 öğrenci arasından; 16 merkez ortaokulda eğitim-öğretim gören (her okuldan 100 öğrenci olmak kaydıyla) 795 kız ve 805 erkek öğrenci olmak üzere toplam 1600 öğrenci yer almaktadır.

Yaptığımız çalışmada, kız öğrencilerin sağlıklı yaşam ve beslenme, spor kültürü, dayanışma, milli kültür ve beraberlik değer ortalamaları erkek öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Bunlardan spor kültürü, sağlıklı yaşam ve beslenme değerleri istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuşken, dayanışma, milli kültür ve beraberlik değerleri ise istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Erkek öğrencilerin de saygı ve farkındalık değer ortalamaları kız öğrencilerden daha yüksek çıkmıştır. Saygı değeri istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuşken, farkındalık değeri anlamlı değildir. Kız öğrencilerin değer ortalama puanlarının daha yüksek çıkmasının nedeni olarak; kızların erkeklere göre daha fazla sorumluluk alarak neyi niçin yaptığını daha iyi bilmesi ve o amaca yönelik çalışmalarını daha düzenli ve planlı yapmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Erkek öğrencilerin puanlarının saygı değerinde kız öğrencilerin puanlarından daha yüksek çıkmasının nedeni olarak da; daha fazla müsabakalara çıkmalarından dolayı kaybetmeyi de bir erdem olarak görmesi ve kazanını tebrik etmesi. Bu durumu kabullenebilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yücekaya'nın (2017) yaptığı çalışmada, ortaokul öğrencilerinin değer puanlarının cinsiyetlerine göre istatistiksel açıdan incelendiğinde kız öğrencilerin lehine sağlıklı yaşam ve beslenme, saygı, dayanışma, farkındalık, milli kültür ve beraberlik değer alt boyutlarında anlamlı bir fark vardır.

Yapılan bir çalışmada, öğrencilerin cinsiyetlerine göre değer yönelim ölçeği incelendiğinde; duyarlı olma, sportif erdem, sorumluluk, dayanışma ve milli kültür alt boyutlarında kız öğrencilerin sportif değer algılarının erkek öğrencilerinkinden daha yüksek çıktığı, özgüven alt boyutunda ise erkek öğrencilerin değer algılarının kız öğrencilerinkinden daha yüksek çıktığı görülmüştür (Doğan, 2015: 118).

Yapılan bir araştırmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre misafirperverlik, yardımseverlik, çalışkanlık, adillik, sorumluluk, doğal çevreye duyarlılık ve hoşgörü değer

alt boyutlarında kız öğrencilerden yana anlamlı bir fark bulunmuştur. Kız öğrencilerin değerleri kazanma düzeyleri erkeklerden daha yüksektir (Aktaş, 2010).

Yiğittir'in (2009) yaptığı çalışmada, araştırmanın doğa sevgisi değer alt boyutunda kız öğrencilerin değer puanları erkek öğrencilerinkinden daha yüksek çıkmıştır. Bu durumun kızlardan yana anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur.

Yapılan bir çalışmada, iç huzur, mutluluk, kendine saygı ve rahat bir yaşam değer alt boyutlarında kız öğrencilerin değer puanları erkek öğrencilerden daha yüksek çıkmıştır (Çalışkur, 2008).

Erkol'un (2015) Bilecik ilinde yaptığı bir çalışmada ise, cinsiyet değişkenine göre sportif erdem değer alt boyutunda kız öğrencilerin değer puanları erkek öğrencilerin değer puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun nedeni olarak, sportif faaliyetlerdeki kazanma duygusunun erkeklerde daha yoğun olması söylenebilir. Dayanışma, duyarlı olma, özgüven değer alt boyutlarında ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre değer seviyelerinin daha yüksek çıktığı görülmüştür. Milli kültür değer alt boyutunda ise, kız ve erkek öğrenciler arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Yaptığımız çalışmada, genellikle değer ortalama puanları 5. sınıflarda daha yüksek iken, sınıf seviyesi arttıkça değer ortalama puanları düşmektedir. Saygı, milli kültür ve beraberlik, sağlıklı yaşam ve beslenme değerlerinde sınıf seviyesi arttıkça değer ortalama puanları düşmüştür. Farkındalık ve dayanışma değerinde 6. sınıflarda ortalama puan en yüksekken, sınıf seviyesi arttıkça ortalama puan düşmektedir. Spor kültürü değerinde ise en düşük ortalama puana 7. sınıflar sahipken sınıf seviyesi arttıkça ortalama puan yine düşmektedir. Öğrencilerin sınıflarına göre değerleri arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Sınıf seviyesi arttıkça değer puanlarının düşmesinde öğrencilerin ergenlik dönemine girmesi ve bunun sonucunda duygu ve düşüncelerinin karmaşık bir hal alarak değişmesinin olduğu düşünülmektedir.

Doğan'ın (2015) yaptığı bir çalışmada, öğrencilerin eğitim-öğretim gördükleri okulların eğitim seviyelerine göre beden eğitimi ve spor dersinde "Değer Yönelim Ölçeğinin" alt boyutlarına ait değerleri incelendiğinde; sportif erdem, özgüven, dayanışma, sorumluluk, duyarlı olma ve milli kültür değer alt boyutlarında ortaokul seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin değerlerinin, lise düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin değerlerinden daha yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyesine göre değer algılarına bakıldığında; sportif erdem, özgüven, dayanışma, milli kültür ve sorumluluk değer alt boyutlarında 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerine göre değer algıları daha yüksek çıkmıştır. Duyarlı olma değer alt boyutunda ise, 10. sınıf öğrencilerinin değer algıları diğer sınıflardan yüksek çıkmıştır. Doğan'ın

yaptığı çalışma da bizim çalışmamızdaki gibi sınıf seviyesi arttıkça değer algılarının düştüğünü göstermektedir.

Erkol'un (2015) yaptığı bir araştırmada, sınıf değişkenine göre "Değer Yönelim Ölçeği" alt boyutlarının tümünde 8. sınıf öğrencileri en yüksek değeri elde ederken 11. sınıf öğrencileri en düşük değeri elde etmişlerdir. Ortaokul öğrencileri lise öğrencilerine göre değerler eğitimi konusunda daha olumlu davranışlar göstermişlerdir.

Yapılan bir araştırmada, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değerleri yaşlarına göre incelendiğinde; öğrencilerin yaşları büyüdükçe beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerlerinde genel olarak düşüş görülmüştür (Şad ve Şahiner, 2016). Bunun nedeni olarak da; liselere giriş sınavı yaklaştığı için öğrencilerde oluşan sınav kaygısı ve stresi söylenebilir.

Öğrencilerin ailelerine yönelik yapılan bir çalışmada da bizim çalışmamıza yakın sonuçlar çıkmıştır. Çocuğu 5. sınıfta eğitim-öğretim gören annelerin ve babaların beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları, çocukları 6., 7. ve 8. sınıflarda eğitim-öğretim gören annelerin ve babaların tutumlarından daha olumlu olduğu görülmüştür. (Yaşar, 2017). Ebeveynlerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin olumlu tutum puanlarının sınıf düzeyi arttıkça düşmesinin nedeni olarak; çocuğunun daha iyi bir liseye gidebilmesi için ders çalışmaya daha fazla zaman ayrılmasını düşünerek sınav kaygısı olduğu söylenebilir.

Yaptığımız çalışmada, ortaokul öğrencilerinin okul takımlarında oynama durumlarına göre tüm değer alt boyutlarında puanlar arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Okul takımlarında bulunan öğrencilerin okul takımlarında bulunmayan öğrencilere göre değer puanları daha yüksek çıkmıştır. Sonuç olarak okul takımında oynayan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili daha istekli ve daha bilinçli olduğu düşünülmektedir.

Yapılan bir araştırmada ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin okul takımlarında oynama durumlarına göre değer puanları incelendiğinde okul spor takımlarında bulunan öğrencilerin okul spor takımlarında bulunmayan öğrencilere göre spor kültürü değer alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Spor kulüplerinde oynayan öğrencilerin spor kültürü, dayanışma, sağlıklı yaşam ve beslenme değer puanlarının spor kulüplerinde oynamayan öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek çıkmıştır (Yücekaya, 2017: 81). Sporla iç içe olan çocukların beden eğitimi ve spor dersine gereken önemi vererek sporun pozitif etkisini hayatlarına yansıttığı anlaşılmaktadır.

Yaldız (2013) tarafından yapılan araştırmada, okul takımlarında oynayan öğrencilerin okul takımlarında oynamayan öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik daha olumlu tutuma sahiplerdir. Bu duruma, okul takımlarında olan öğrencilerin

beden eğitimi ve spor dersine daha fazla önem vermelerinden kaynaklanmış olduğu söylenmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma ile bizim çalışmamız arasında benzerlikler ortaya çıkmaktadır.

Yaptığımız çalışmada, ortaokul öğrencilerinin spor kulüplerinde oynama durumlarına göre değer alt boyutlarında spor kulüplerinde oynayan öğrencilerin spor kulüplerinde oynamayan öğrencilere göre değer puanları daha yüksek çıkmıştır. Spor kültürü, dayanışma, saygı, milli kültür ve beraberlik, farkındalık değerleri istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuşken, sağlıklı yaşam ve beslenme değeri istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Spor kulüplerinde oynayan öğrencilerin spor kulüplerinde oynamayan öğrencilere göre değer puanların daha yüksek çıkması beden eğitimi ve spor dersine daha fazla önem verdiklerini ve dersi içselleştirdiklerini göstermektedir.

Yaptığımız araştırmada, spor yapan öğrencilerin değer puan ortalamaları spor yapmayan öğrencilerin değer puan ortalamalarından daha yüksek çıkmıştır. İstatistiksel açıdan tüm değer puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Bu da sporun değerler eğitiminin kazanılmasında çok etkin bir rolü olduğunu göstermiştir.

Yapılan bir araştırmada, spor kursuna giden öğrencilerin değer algıları diğer öğrencilerin değer algılarından daha yüksektir (Doğan, 2015: 122). Yine aynı şekilde Erkol'un (2015) yaptığı çalışma da yukardaki çalışmaları ve bizim yaptığımız çalışmamızı destekler nitelikte sonuçlar ortaya koymuştur. Öğrencilerin spor yapıp-yapmama değişkenine göre değer düzeyleri incelendiğinde, spor yapan öğrencilerin değer tüm alt boyutlarda (özgüven, sportif erdem, duyarlı olma, dayanışma, sorumluluk ve milli kültür) spor yapmayan öğrencilerden değerleri daha yüksek çıkmıştır.

Yaptığımız araştırmada, ortaokul öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyine göre spor kültürü, dayanışma ve farkındalık değerleri istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuşken, saygı, sağlıklı yaşam ve beslenme, milli kültür ve beraberlik değerleri istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi arttıkça değer puanları da artmaktadır. Bunun nedeni olarak eğitim düzeyi daha yüksek olan babaların spor konusunda daha bilinçli olduğu ve çocuklarını bu konuda eğiterek spora yönlendirdikleri düşünülmektedir.

Yücekaya'nın (2017) yaptığı araştırmada, bizim araştırmamızdan farklı olarak öğrencilerinin babalarının eğitimi seviyesine göre sağlıklı yaşam ve beslenme değer alt boyutunda babaları liseden mezun olan öğrencilerin lehine anlamlı bir fark vardır.

Yapılan başka bir araştırmada, öğrencilerden, öğretmenlerden ve yöneticilerden oluşan katılımcılar, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi yoluyla sağlıklı olma, fiziksel gelişimi sağlama ve düzenli spor yapma alışkanlığı sağlama yönünde olumlu görüş bildirerek, beden eğitimi ve spor dersinin stres ve kaygıyı azalttığı, bilişsel yorgunluğu

düşürdüğü ve kişilerin huzurlu hissetmede önemli bir yeri olduğu sonucuna varmışlardır (Altıntaş, 2006).

Yaptığımız araştırmada, ortaokul öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeyine göre spor kültürü ve dayanışma değerleri istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuşken, saygı, sağlıklı yaşam ve beslenme, farkındalık, milli kültür ve beraberlik değerleri istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyi arttıkça değer puanları da artmaktadır. Bunun nedeni olarak da öğrencilerin babalarının eğitim düzeyindeki gibi annelerinin de eğitim düzeyi daha yüksek olanların spor konusunda daha bilinçli olduğu düşünülmektedir. Ailelerin; çocuklarının, daha sağlıklı olması, zararlı alışkanlıklardan uzak durması, kötü arkadaşlıklardan kaçınması, hızlı ve doğru karar verebilmesi ile özgüveni yüksek, sağlıklı, bilinçli ve kültürlü bireyler olarak yetişmesi sağlamak amacı ile spora yönlendirdikleri düşünülmektedir.

Yapılan bir araştırmada, bizim araştırmamızdan farklı olarak öğrencilerinin annelerinin eğitimi seviyesine göre farkındalık değer alt boyutunda anneleri liseden mezun olan öğrencilerin lehine anlamlı bir fark vardır (Yücekaya, 2017).

Bulut (2012) tarafından yapılan bir araştırmada, eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin annelerinin ve babalarının eğitim düzeyine göre; anneleri ve babaları önlisans, lisans ve lisansüstü olan öğrencilerin, ilkokul mezunu olan ve okuryazar olmayan öğrencilerin annelerine ve babalarına göre iyilikseverlik değer alt grubunda değer eğilimleri daha yüksektir. Annelerin ve babaların eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarının da, bağışlayıcı, sadık, dürüst ve yardımsever olma değer eğilimlerinin yükseleceğinin söylenebileceğini belirtmiştir.

Yapılan başka bir araştırmada, üniversitede öğrenim gören öğrencilerin annelerin ve babalarının eğitim düzeyine göre değer düzeyleri incelendiğinde anlamlı bir fark bulunamamıştır (Coşkun ve Yıldırım, 2009).

Yaptığımız çalışmada, öğrencilerin ailesinin aylık gelir düzeyine göre değer ortalama puanları genellikle gelir seviyesi arttıkça artmaktadır. Spor kültürü ve dayanışma değerleri ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuşken, saygı, sağlıklı yaşam ve beslenme, farkındalık, milli kültür ve beraberlik değerleri ortalama puanları arasındaki fark ise istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Gelir seviyesi yüksek olan ailelerin öğrencileri daha rahat bir hayat yaşadıklarından spora daha fazla zaman ayırarak önem verdikleri ve ailelerin spor kültürünün daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Yaptığımız çalışmada, ortaokul öğrencilerinin okul türüne göre spor kültürü, dayanışma, sağlıklı yaşam ve beslenme, farkındalık ve saygı değerleri istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuşken, milli kültür ve beraberlik değeri istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Saygı, spor kültürü, dayanışma, sağlıklı yaşam ve beslenme değerlerinde

daha iyi gelire sahip öğrencilerin olduğu okullar en yüksek puanları alırken gelir seviyesi düştükçe puanlar da düşmektedir. Gelir seviyesi yüksek olan okulların spora daha fazla önem verdikleri ve spor başarılarını bir reklam aracı olarak görmeleri ile bu başarıların okulun spor kültürünün oluşması ve gelişmesi için çok önemli bir değer olarak görüldüğü düşünülmektedir.

Yücekaya'nın (2017) yaptığı bir araştırmada ise, öğrencilerin ailesinin aylık gelir düzeyine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Yine aynı şekilde Koç ve Güllü'nün (2017) yaptığı çalışmada da öğrencilerin ailelerin ekonomik durumlarına göre sportmenlik değerinde anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Yapılan başka bir çalışmada, öğrencilerin aile gelir durumlarına göre "Değer Yönelim Ölçeğinin" alt boyutlarında (özgüven, sportif erdem, duyarlı olma, dayanışma, milli kültür ve sorumluluk) değer algıları incelendiğinde; tüm alt boyutlarda düşük seviyede aile gelirin sahip öğrencilerin değer algılarının daha düşük, yüksek seviyede aile gelirin sahip öğrencilerin değer algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca okulların ekonomik seviyeleri arttıkça değer algılarında da artış görülmüştür. Yani gelir seviyesi yüksek olan ailelerin çocuklarının değer algıları daha yüksektir (Doğan, 2015: 119-121). Gelir seviyesi yüksek olan okulların ve ailelerin öğrencileri daha rahat bir hayat yaşadıklarından spora daha fazla zaman ayırdıkları ve önem verdikleri düşünülmektedir.

Yapılan başka bir çalışmada bizim çalışmamızdan farklı olarak şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: Ailelerin aylık gelirin göre değişkeninde en yüksek değeri orta gelirli ailelerin çocukları gösterirken, dar gelirli ailelerin çocukları en düşük değeri göstermişlerdir. Yüksek gelirli ailelerin çocukları ise en düşük ikinci değeri göstermişlerdir (Erkol, 2015: 121).

Adıyaman ilinde ortaokullarda okuyan öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değerlerini ölçmek amacıyla yapılan bir çalışmada, öğrenci değerlerinin alt boyutlarında orta düzeyde anlamlı pozitif yönlü bir ilişki vardır. Öğrenciler farkındalık değeri alt boyutunda en yüksek puanı sergilerken spor kültürü değeri alt boyutunda ise en düşük puanı sergilemişlerdir. Bu duruma, Adıyaman'da beden eğitimi ve spor dersinde spor kültürü değeriyle ilgili olarak doğrudan ya da dolaylı yollardan bu konulara değinilmediğinin neden olduğu söylenmiştir (Yücekaya, 2017: 80).

Bizim yaptığımız araştırmada da, ortaokullarda okuyan öğrenci değerlerinin alt boyutlarında orta düzeyde anlamlı pozitif yönlü bir ilişki vardır. Ortaokullarda okuyan öğrenciler için beden eğitimi ve spor dersine ilişkin en yüksek değeri Farkındalık değeri olurken, onu Milli Kültür ve Beraberlik değeri, Spor Kültürü değeri, Saygı değeri ve Sağlıklı Yaşam değeri izlemiştir. En düşük değeri ortalamasına ise Dayanışma değeri sahiptir. Öğrencilerin spor yaparken bilinçli olduğu, spor malzemelerine ve çevreye zarar

vermemesi Farkındalık değerinin yüksek olmasını sağlamıştır ayrıca sporun Milli kültür ve Beraberlik değerinde de yüksek çıkması öğrencilerin milli bayramları ve takımları önemsediğini göstermektedir. Öğrencilerin Dayanışma değerinde düşük ortalamaya sahip olmaları durumu, imkn açısından çok fazla çeşitliliğe sahip olmalarına rağmen bencil bir şekilde büyüdüklerini ve düşündüklerini göstermektedir. Ayrıca Sağlıklı Yaşam ve Beslenme değerinin düşük olmasında sporun bu konuda ne kadar etkili olduğunun yeteri kadar anlaşılamamasının olduğu varsayılmaktadır.



VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Öğrencilerin; cinsiyetlerine, sınıf düzeylerine, okul türlerine, okul takımlarında oynama durumlarına, spor kulüplerinde oynama durumlarına, spor yapma-yapmama durumlarına, babalarının ve annelerinin eğitim düzeylerine ile aile gelir düzeylerine göre değer puanları arasında anlamlı farklar bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; ortaokul öğrencilerinin Spor Kültürü değeri ortalama puanlarının $X=13.4625$, Sağlıklı Yaşam ve Beslenme değeri ortalama puanlarının $X=9.2056$, Dayanışma değeri ortalama puanlarının $X=7.9425$, Saygı değeri ortalama puanlarının $X=12.8294$, Milli Kültür ve Beraberlik değeri ortalama puanlarının $X=22.2819$, Farkındalık değeri ortalama puanlarının $X=32.4688$ olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değer puanları yüksek çıkmıştır.

Kız öğrencilerin genel olarak değer puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek çıktığı görülmüştür.

Sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin değer puanlarının düştüğü görülmüştür.

İyi gelirli okullarda okuyan öğrencilerin değerleri daha yüksek çıkmıştır.

Okul takımlarında bulunan öğrencilerin okul takımlarında bulunmayan öğrencilere göre değer puanları daha yüksek çıkmıştır.

Spor kulüplerinde oynayan öğrencilerin spor kulüplerinde oynamayan öğrencilere göre değer puanları daha yüksek çıkmıştır.

Spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre değer puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi arttıkça değer puanlarında artış görülmüştür.

Öğrencilerin annelerin eğitim düzeyi arttıkça yine aynı şekilde değer puanlarının da arttığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin ailelerinin geliri arttıkça değer puanlarının da arttığı tespit edilmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre beden eğitimi ve spor dersinin değerlerin kazanılmasındaki rolünün çok önemli ve etkin olduğu, bu açıdan beden eğitimi ve spor derslerine içerik ve işleniş olarak gereken önem ve değerin verilmesinin değerler eğitimi açısından oldukça önemli olduğu söylenebilir.

6.2. Öneriler

Araştırmamızın sonuçlarına bağlı olarak maddeler halinde aşağıdaki öneriler yapılabilir:

- Okullarımızda beden eğitimi ve spor ile spor ve fiziki etkinlikler derslerinde dayanışma, sağlıklı yaşam ve beslenme değer boyutlarında daha fazla durulabilir.
- Beden eğitimi ve spor ile spor ve fiziki etkinlikler derslerinde erkek öğrencilerin değerlerinin daha yüksek olabilmesi için değerler eğitiminin kazanılmasında erkek öğrencilere özel ve özgü olarak farklı etkinliklere yer verilebilir.
- Beden eğitimi öğretmenleri, antrenörler, usta öğreticiler, özel eğitmenler ve okul yöneticilerine özgü olarak değerler eğitimi ve değerler eğitiminin öğretilmesi ile ilgili olarak hizmet içi eğitim kursları verilebilir.
- Öğrenci velilerine yönelik değerler eğitimi ile ilgili bilgiler verilerek değerler eğitimi çalışmalarına katılımları sağlanabilir.
- Değerler eğitimi konusunda öğretimin kalıcılığını sağlamak adına öğrenci, öğretmen, okul yönetimi ve veliler ile ortak olarak daha fazla çalışmalar ve etkinlikler düzenlenebilir.
- Değerler eğitimi konusundaki etkinlikler yaparak-yaşayarak öğretim temel alınarak hazırlanırsa öğrenciler için öğrenilmesi ve öğrenilen değerlerin içselleştirilmesi ile hayata yansımaları çok daha kolay olacağından öğretim kalıcı olarak sağlanabilir.
- Değerler eğitimi ile ilgili sosyal sorumluluk projeleri oluşturulabilir. Bu projelerde örnek öğrenciler seçilerek ödüllendirilebilir.
- Üniversite programlarında değerler eğitimi ile ilgili olarak değerlin öğrenilmesi ve öğretilmesi konusuna daha ayrıntılı ve önemli bir şekilde yer verilerek öğretmen adaylarına aktarılabilir.
- Değerler eğitiminin hayat için çok önemli olduğu, akademik başarıdan bile daha önemli olduğu, çünkü bu değerlerin hayatın kendisi olduğu, toplum yaşamını oluşturduğu, toplumların dünya üzerindeki yerini ve geleceğini belirlediği öğrencilere aktarılabilir.

KAYNAKÇA

- Açak, M. (2005). *Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Akbaş, O. (2004). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının (Değerlerinin) İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. 30-31.
- Aktaş, N. (2010). *İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Programında Verilen Değerleri Edinme Düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- Allen, J.F., and Kautz, H.A. (1983). "A model of naive temporal reasoning" to appear in *J.R. Hobbs and R. Moore Ed. Contributions in Artificial Intelligence*, N.J.: Vol. 1, Ablex Pub. Co., Norwood.
- Altıntaş, H.A. (2006). Mardin Midyat'taki İlköğretim Kurumlarında İşlenen Beden Eğitimi Derslerine Yönelik Öğrencilerin, Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Görüşleri. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Anar, S. (1983). Değerlerin Sosyolojik Açından İncelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 82. 8-44.
- Aracı, H. (2001). *Okullarda Beden Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın.
- ASAGEM (T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü), (2010). *Türkiye'de Aile Değerleri Araştırması*, Ankara.
- Atalı, L., Sertbaş, K. (2003). *Sportif Uğraş*. Kocaeli: Sesim Ofset Matbaacılık.
- Avcı, N. (2007). *Toplumsal Değerler ve Gençlik*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 21.
- Aydın, M.Z. (2011). Değerler, İşlevleri ve Ahlak. Ankara: *Eğitime Bakış Dergisi*, 7 (19). 41-42.
- Aydın, M.Z. (2010). Okulda Değerler Eğitimi. Ankara: *Eğitime Bakış Dergisi*, 6 (18), 16-19.
- Aydın, Z.D. (2006). Toplum ve Birey İçin Sağlıklı Yaşlanma. Yaşam Biçiminin Rolü, Isparta: *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 13 (4). 43-48.
- Beatty, E.S., Kahle, L.R., Homer, P., Misra, S. (1985). Alternative Measurement Approaches to Consumer Values: The List of Values and the Rokeach Value Survey. *Journal of Psychology & Marketing*, 2: 181-200.
- Bucher, C.A. (1983). *Foundations of physical education & sport*. Ninth Edition, St. Louis: The C.V. Mosby Company.

- Bulut, S.S. (2012). Gazi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Değer Yönelimleri. Ankara: *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. 1 (3): 38.
- Collins, H. (1991). Glasgow: *Collins English Dictionary* (Third Edition). 1694
- Coşkun, Y., Yıldırım, A. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Değer Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van: *Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1: 28.
- Cratty, B.J. (1973). *Psychology in Contemporary Sport*. New Jersey: Prentice Hall, Inc, Englewood Cliffs.
- Çalışkur, A.Y. (2008). *Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Değerleri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Çavdarıcı, M. (2002). *Türkiye’de Sosyal Değerlerin Aşınması ve Kültür Sömürgeciliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Çetin, C. (2011). Rusya’dan 50 Milyon Dolarlık Yatırım. İstanbul: *Tam Saha*, TFF Dergisi, 75, 50-51.
- Demirhan, G. (2005). Okul Spor Eğitimine Güncel Bakış. Spor Eğitiminin ve Performansının Felsefi Temelleri Sempozyumu, Manisa.
- Doğan, B. (2007). *Örgüt Kültürü*. İstanbul: Beta Yayın Dağıtım.
- Doğan, İ. (2015). *Beden Eğitimi Dersinin Öğrenciye Kazandırdığı Değerlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dökmen, Ü. (2002). *Varolmak Gelişmek Uzlaşmak*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Duğan, Ö. (2006). *Spor Yöneticilerinin Etik Kod Analizi: Ölçek Geliştirme Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayer Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa, 14.
- Erdem, S. (1991). Olimpizm, Olimpik Hareketin Sosyal Yaşantımızda ve Dünya Sulhündeki Yeri. *Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar Sempozyum Kitabı*, İstanbul: Maya Yayıncılık.
- Erdemli, A. (2008). *Spor Yapan İnsan*. İstanbul: E Yayınları.
- Erdoğan, Z. (1976). Değerler, Norm ve Sosyal Kontrol, Sosyoloji. Ankara: MEB Yayınları. 115.
- Ergun N. ve Baltacı G. (2006). Spor yaralanmalarında fizyoterapi ve rehabilitasyon prensipleri. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu Yayınları. 2. 39-41.
- Erkal, M. (1978). *Sosyolojik Açıdan Spor*. İstanbul: Kutsun Yayınevi.

- Erkol, A. (2015). *Bilecik İlinde Bulunan 7.-12. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum ve Davranışlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Fichter, J. (2006). *Sosyoloji Nedir*. çev. Nilgün Çelebi, Ankara: Anı Yayıncılık. 139-167.
- Fidan, N. (2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem Akademi. (3), 2-6.
- Filiz, Z. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Spora Katılımın Değerlendirilmesi. Niğde: *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (3), 192-203.
- Fişek, K. (1983). Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi. Ankara: AÜ SBF Yayınları.
- Gökçe, O. (1994). Türk Gençliğinin Sosyal ve Ahlâkî Değerleri. Konya: *Ata Dergisi*, Selçuk Üniversitesi Yayınları. 133.
- Grossing, S. (1991). Beden-Spor-Hareket. 1. *Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu Bildiri Kitabı*, İzmir. Millî Eğitim Bakanlığı Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, Ankara. 47-54.
- Güngör, E. (1998). *Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Yayınları. 76-77
- Harrison, J.M. , Blakemore, C.L. , Buck, M. (2001). *Instructional Strategies For Secondary School Physical Education*. Boston: McGraw Hill Book Company.
- Karaca, K. (2015). Değerler Eğitimi Nedir? Nasıl Olmalıdır?. Ankara: Eğitim Sen Yayınları. 7.
- Karaca, U. (2011). Hayalin İçinde Hayal mi Var?. İstanbul: *Tam Saha*, TFF Dergisi. 76, 40-41.
- Karakuş, Ş., Küçük, V. (1999). 21. Yüzyıla Girerken Beden Eğitimi ve Sporun Önemi Tesislerin Yapımı Kullanımı ve Organizasyonu İçin Bazı Öneriler. Kütahya: *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 1. 271.
- Kızılcılık, S., Erjem Y. (1994). *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*. Ankara: Atilla Kitapevi. 168.
- Knapp, C. and Leonhard, P. H. (1968). *Teaching Physical Education in Secondary School*. A Textbook on Instructional Methods, Mc Graw-Hill Book Company.
- Koç, Y., Güllü, M. (2017). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Sportmetre*, 15 (1): 19-30.
- Kuçuradi, İ. (1971). *İnsan ve Değerler*. İstanbul: Yankı Yayınları. 19.
- Kuşdil, M.E., Kağıçbaşı, Ç. (2000). Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri ve Schwartz Değer Kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15 (45). 59-76.
- Lezotte, L. (1992). *Creating The Total Quality Effective School*, Oklahoma.

- M.E.B. (2013). *Ortaokul Beden Eğitimi Ve Spor Dersi 5-8. Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- M.E.B. (2017). *Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi 5-8. Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- M.E.B. (2017). *Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi 9-12. Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- M.E.B. (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Michaelis, J. (1988). *Social Studies for Children (A Guide to Basic Instruction) (Ninth Edition)*. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Obuz, Ü. (2009). *Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğiyle İlgili Etik Olmayan Davranışlara İlişkin Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana. 26.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değer. Konya: *Değerler Eğitimi Dergisi*, Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi. 1(3), 217-239
- Öztürk Kuter, F. , Kuter, M. (2012). Beden Eğitimi ve Spor Yoluyla Değerler Eğitimi. Bursa: *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, Teori ve Uygulama. 3 (6), 75-94.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*. Ankara: Bağırhan Yayınları.
- Pehlivan, İ. (2002). *İş Yaşamında Stres*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Pehlivan, Z. (2004). Fair-Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2 (2). 49-53.
- Rejeski WJ. and Brawley LR. (2006). Functional health: innovations in research on physical activity with older adults. *Med Sci Sports Exerc*, 38(1). 93-9.
- Rokeach, M. (1973). *The Nature of Human Values*. New York: The Free Press.
- Schwartz, S.H. (2012). An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1): 11
- Simon, R. (1991). *LFair Play 'Sports, Values & Society'*. USA: Westview Pres.
- Sunay, H. (1998). Spor Eğitim Alt Yapısında Beden Eğitimi Öğretmeni ve Antrenörün Önemi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, (3) 2. 43-50
- Şad, S.N., Şahiner, Y.K. (2016). Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sistemine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri. *İlköğretim Online* 2016, 15 (1).
- Şahin, M. (1998). *Spor Ahlakı ve Sorunları*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Tarcan, S.S. (1932), *Beden Terbiyesi*. İstanbul. 143.
- Taşkıran, Y. (2009). Spor Kültürü. Kocaeli: Büyük Şehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- TDK (Türk Dil Kurumu). (2006). Genel Türkçe Sözlük. Erişim:09 Şubat 2019, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=DE%C4%9EEER

- TDK (Türk Dil Kurumu). (2006). Genel Türkçe Sözlük. Erişim:08 Nisan 2019
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5caa91bd0f9743.80105940
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cabd209d2eb60.65260647
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelime=39029
- Theodorson, G. A., Theodorson, A. (1979). *A Modern Dictionary of Sociology*. Barnes & Noble, New York. 455
- TMOK (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi). (2004). *Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim Kılavuz Kitabı*, İstanbul.
- Trudeau, F., and Shephard, R.J. (2008). Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. *Int J Behav Nutr Act*; 5. 10.
- Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi, (2014). Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayın No 940.
- Yaldız, S.A. (2013). *İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci Ve Ana-Baba Tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Yaşar, A. (2017). *İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Katılımına Yönelik Ana Baba Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Yazıcı, A. G. (2014). Toplumsal Dinamizm ve Spor. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(1), 394-405.
- Yazıcı, M. (2014). Değerler ve Toplumsal Yapıda Sosyal Değerlerin Yeri. Elazığ: *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 24 (1). 209-223.
- Yiğittir, S. (2009). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 4 ve 5. Sınıf Değerlerinin Kazanılma Düzeyi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Yücekaya, M.A. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Değerlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Zorba, E. ve Saygın, Ö. (2009). *Fiziksel Aktivite ve Fiziksel Uygunluk*. Ankara.



EK 1. Tokat İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzin Yazısı



T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27001677-44-E.22018758
Konu : Araştırma İzni

16.11.2018

AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi :26/10/2018 tarih ve 5755 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde gönderilen Üniversitenizin Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Çağatay Fikri VURAL'a ait araştırma izni Müdürlüğümüz İnceleme Komisyonu tarafından incelenmiş, söz konusu araştırmanın yapılmasında herhangi bir sakınca olmayacağı kanaatine varılmış olup, konu ile ilgili Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilginizi ve gereğini arz ederim.

Murat KÜÇÜKALİ
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek : Valilik Onayı (1 Sayfa)

19 11 2018

Adnan YÜCE



T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27001677-44-E.21901794
Konu : Araştırma İzni Verilmesi

15/11/2018

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) 09/10/2014 tarihli ve 27001677/600/4437181 sayılı Valilik Makam Onayı.
c) Araştırma İzinleri İnceleme Komisyonunun 14/11/2018 tarihli tutanağı.
d) Amasya Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 14/11/2017 tarih ve 7024 sayılı yazısı.

Amasya Üniversitesi'nin ilgi (d) talebi gereği Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Çağatay Fikri VURAL Tokat Merkez ortaokul öğrencilerine yönelik "Beden Eğitimi ve Spor Değer Ölçeği" ile ilgili ölçek uygulaması konusunda hazırlanmış olduğu bilimsel amaçlı anket çalışmasını uygulamak istemektedir.

Söz konusu bilimsel amaçlı çalışmanın ilimiz Merkezindeki ortaokul öğrencilerine eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde uygulama yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'unuza arz ederim.

Murat KÜÇÜKALİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
15/11/2018

Dr. Mehmet GÖDEKMERDAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK 2. Anket İzin Yazısı**İZİN BELGESİ**

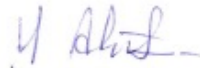
Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında yüksek lisans öğrenimi gören Çağatay Fikri Vural'ın tez çalışmasında, bizim geliştirdiğimiz ve Mehmet Akif Yücekaya'nın İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında kullandığı "Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeği"ni kullanmasına izin veriyoruz.

15.10.2018



Doç. Dr. Mehmet GÜLLÜ

Tez Danışmanı



Mehmet Akif YÜCEKAYA

Tez Yazarı

EK 3. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeği

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ DEĞER ÖLÇEĞİ

Değerli Öğrenciler; bu çalışma, sizin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerlerinizi belirlemek amacı ile yapılmıştır. Veriler toplu olarak değerlendirileceği için ankete adınızı ve soyadınızı yazmanız gerekmemektedir. Maddeleri okuduktan sonra size en uygun gelen seçeneği (X) işaretleyiniz. Soruları içten ve objektif olarak cevaplamanız araştırma bulgularının geçerliği açısından önemlidir. Ayıracağınız zaman ve değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Çağatay Fikri VURAL
Amasya Üniversitesi Sağlık Bil. Enst.

Cinsiyetiniz: () Bayan () Erkek

Yaşınız: **Sınıfınız:**..... **Okulunuz:**.....

Okulun spor takım oyuncu musunuz? () Evet () Hayır

Bir spor kulübünün sporcusu musunuz? () Evet () Hayır

Nerede yaşıyorsunuz? () Köy () Kasaba () Şehir

Babanızın öğrenim durumu? () İlkokul () Ortaokul () Lise () Önlisans () Lisans () Lisansüstü

Annenizin öğrenim durumu? () İlkokul () Ortaokul () Lise () Önlisans () Lisans () Lisansüstü

Ailenizin aylık geliri? () 0-1600(asgari ücret) () 1601-3000 () 3001-5000 () 5001ve üzeri

Kardeş sayısı:.....

Sıra	Beden Eğitimi ve Spor Dersi	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman
1	Sportif faaliyetlerinde rakip arkadaşlarıma her zaman saygı duyarım.					
2	Okul dışındaki sportif faaliyetlerde bile spor kıyafetlerimi giyerim.					
3	Sportif faaliyetlerde arkadaşlarıma her zaman destek olurum.					
4	Sportif yarışmaları kazandığımda rakiplerimi üzmeyecek şekilde kutlarım.					
5	Sportif faaliyetlerde heyecanlandığımda veya sinirlendiğimde kendimi daima kontrol ederim.					
6	Milli takımlarımız yenildiklerinde çok üzülürüm.					
7	Sağlığımı korumak için sportif faaliyetlerine katılırım.					
8	Okul sonrasında da sportif faaliyetlere sürekli katılırım.					
9	Sportif faaliyetlerde üzerime düşen görevleri tam anlamıyla yerine getiririm.					
10	Sportif faaliyetlerde rakiplerime her zaman centilmence davranırım.					
11	Sportif faaliyetlerde takım ruhuna ve takım arkadaşlığına önem veririm.					
12	Fiziksel aktivite ve spor yapmak beni mutlu ediyor.					
13	Sportif karşılaşmalarda takım arkadaşlarıma saygı duyarım.					
14	Spor malzemelerini (top, file vs.) her zaman özenle kullanırım.					
15	Sportif faaliyetlerinde takımım hatalı/hileli sayı kazanırsa bunu hakeme söylerim.					
16	Sportif yarışmalarda takım arkadaşlarımla daima iş birliği yaparım.					
17	Milli bayram (23 Nisan vs.) kutlamalarına aktif katılmaktan hoşlanırım.					
18	Sportif faaliyetlerde doğaya ve çevreye zarar vermemeye özen gösteririm.					
19	Sportif faaliyetlerde sınıf arkadaşlarımla her zaman iyi iletişim halindeyim.					
20	Sportif faaliyetler sonrasında kişisel temizliğime önem veririm.					
21	Spor karşılaşmalarında rakip seyircilere /izleyicilere bile her zaman saygı duyarım.					
22	Her gün düzenli olarak beslenmeye dikkat ediyorum.					
23	Spor yarışmalarında veya oyunlarda her zaman en iyisini yapmaya çalışırım.					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı - Soyadı : Çağatay Fikri VURAL
Doğum Yeri : Tokat
Doğum Tarihi : 16.03.1985

EĞİTİM DURUMU

1991 - 1996 : Tokat Alpaslan İlkokulu
1996 - 1999 : Tokat Atatürk Ortaokulu
1999 - 2003 : Tokat Anadolu Lisesi
2004 - 2008 : Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
2015 - Devam : Amasya Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı - Yüksek Lisans
Yabancı Dil : İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLER

Bildiriler : 12. Ulusal Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi (24-26 Nisan 2019
- Ağrı)

İŞ DENEYİMİ

2009 - Devam : Milli Eğitim Bakanlığı - Tokat Şehit Yakup Akdağ AİHL
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

İLETİŞİM

Tel : 0505 433 8626
E-mail : cagatayfikri@hotmail.com
Adres : Kümbet Mah. Süreyyabey Cad. No:16/2 Merkez/TOKAT